

Dansk Roning 1866-1936

Et kort overblik ved Axel Lundquist

Artikel i "Ronings" jubilæumsnummer, nr. 1. 40 årgang. Udgivet januar 1962 i anledning af DFfRs 75 års jubilæum

Del 1. 1866-1920

I det følgende er det kun meningen at give en kort oversigt over dansk ronings første 70 år. Den læser, der ønsker at skaffe sig mere indgående kendskab til roningsens opståen og udvikling her i landet, henvises til de jubilæumsskrifter, som D.F.f.R. udsendte i 1912 og 1937 ved henholdsvis 25- og 50-års jubilæet. Heri har en række forfattere - først og fremmest Em. Saugman og Erik Simonsen - givet en fremstilling, hvorpå nærværende kortfattede overblik er bygget.

En dansk forretningsmand, grosserer Harald Hansen indførte i midten af 1860'erne en 2-årers inrigger fra England, og denne båd kom til at tjene som model for den første kaproningsbåd, der fremstilledes i Danmark og som var bestilt af et »Selskab« med den senere oberst Hoskjær i spidsen. Båden fik navnet »Kvik«, og det »Selskab«, der havde bestilt den, blev til Danmarks første roklub, Roforeningen »Kvik« (22.9. 1866).

Omtrent samtidig interesserede en anden af dansk idræts pionerer, etatsråd H. Fritsche sig for rosport, og på hans initiativ stiftedes en måned senere (20.10.1866) »Handels- og Contoiristforeningens Roklub«, der som Københavns Roklub ligesom Roforeningen Kvik den dag i dag lever i bedste velgående.

To år senere stiftedes yderligere to roklubber, Medicinerens Roklub og Turisternes Roklub, stamklubber for en tredje af de store danske roklubber i dag: Studenternes Roklub.

Interessen for rosporten var dog svær at holde i live, selv om Harald Hansen i 1868 udsendte den første danske bog om roning, og efter at danske roere i slutningen af 1860'erne havde deltaget i kaproninger ved Taarbæk, Landskrona og Bellevue samt i Hålsingborg, stagnerede rosporten i 70'erne.

Medens de første både var meget tunge med faste sæder, kom i 1880 den første båd med bevægelige sæder hertil, og da den viste sig konkurrenterne overlegen, måtte der gøres noget, og nyt initiativ blev taget. I 80'erne steg interessen for legemsøvelser mere og mere; flere klubber stiftedes. Også det politiske røre i disse år kom til at spille ind. De konservative studenter fra Studenterforeningen og deres radikale kammerater fra Studentersamfundet stiftede egne klubber. 1887 kom Skjold til, startet på et konservativt grundlag. Men samtidig stiftedes der også roklubber indenfor flere større firmaer og indenfor forskellige etater. Og de første roklubber i provinsen dukkede i disse år op i Nykøbing F. og Helsingør.

Interessant er det at lægge mærke til, at roklubberne, først og fremmest Københavns Roklub, i disse år var meget alsidige. Folk som Eugen Schmidt og I. P. Müller, der spillede en stor rolle indenfor rosporten, var meget interesserede i al slags idræt, og gennem sådanne pionerers virke fik rosporten stor andel i indførelse af atletik, cykelsport, forskellige boldspil og svømning m. m.

Det er allerede nævnt, at danske roere i 1860'erne deltog i kaproninger i Sverige, men først i 80'erne kom et større internationalt samarbejde i gang. I Norge og Sverige havde man indført den indtil da herhjemme ukendte outrigger. I 1883 indbød Norge Københavns Roklub, og året efter kæmpedes der i Tynningssund ved Stockholm. Skønt K.R. straks havde anskaffet sig en outrigger, blev det dog til nederlag begge gange. Dette stimulerede dog kun klubben til yderligere anstrengelser. Den anskaffede bedre materiel og indforskrev endog en engelsk træner. Resultatet udeblev ikke, og ved den 3. skandinaviske kaproning ved Holbæk i 1886 blev K.R. nr. 2.

Nu var de danske roklubbers antal imidlertid steget så stærkt, at der naturligt rejste sig krav om et samarbejde til løsning af forskellige fællesproblemer såsom udarbejdelse af et kaproningsreglement og indførelse af klassifikationsbestemmelser for bådene.

Efter et par forsøg, der ikke rigtig førte til noget, stiftedes den 15. januar 1887 den nuværende »Dansk Forening for Rosport«, hvis første formand blev grosserer Wm. Nielsen, »Kvik«, der dog efter trekvart års forløb afløstes af overretssagfører A. Hvass, som i en årrække ledede foreningens arbejde.

Den nye organisations første opgave blev gennemførelse af klassificeringsbestemmelser for bådene. Der havde på dette område udviklet sig et fuldstændigt anarki; men ud fra inddelingen i outriggers og inriggers, krael- og klinkbyggede både lykkedes det snart at finde frem til forholdsvis tilfredsstillende regler.

Dernæst gik man i gang med at udarbejde et kapronings- reglement og fik fastsat bestemmelser om arrangement af kaproninger. Der afholdtes i disse år i København en hovedkaproning i juli og en juniorkaproning i september.

Allerede i D.F.f.R.s første år, 1887, indstiftedes det hovedløb i 4-årrers inrigger, »Øresundsløbet«, som den dag i dag er dansk ronings klassiske inriggerløb, selv om det ikke mere hverken hvad deltagerantal eller idrætslig interesse angår, kan måle sig med outriggerløbene.

I Nykøbing F. opstod »Guldborgsundkaproningen«, der helt op til den første verdenskrig var den årlige hovedbegivenhed i provinsen.

Der blev nu også livligere forbindelse med udlandet. De sydsvenske klubber, Landskrona og Malmø var hyppige gæster i København; men blikket rettedes også sydpå. Kvik startede som den første danske klub i Hamburg i 1888, og samme år deltog for første gang tyske klubber i et dansk stævne. Såvel Lübeck som Kiel stillede op i København, og Københavns Roklub skrev rohistorie ved at slå kielerne i 4-årrers outrigger og dermed vinde den første danske sejr i denne bådtype.

Den 22. marts 1888 modtog D.F.f.R. meddelelse om, at kongen havde accepteret et flag for D.F.f.R. bestående af det danske orlogsflag med guldbogstaverne D.F.f.R. over to korslagte årer i øverste firkant, og lige siden har danske roere på deres huse og både med stolthed ført splitflaget. Når denne usædvanlige tilladelse blev givet, skyldtes det sikkert i høj grad indflydelse fra Dansk Idræts-Forbunds senere præsident, kontreadmiral Victor Hansen, der følte sig særlig knyttet til rosporten og ofte fungerede som dommer ved dens stævner.

Dansk Forening for Rosport påbegyndte også straks udgivelsen af en årlig beretning og statistik og skabte herved fra starten et uvurderligt materiale for den, der vil sætte sig ind i dansk ronings mangesidige udvikling.

Hidtil var udviklingen forløbet roligt, men der opstod nu for første, men ikke for sidste gang stridigheder indenfor rosporten. Først og fremmest kneb det med at enes om en formand, da overretssagfører Hvass i 1889 ønskede at træde tilbage. Efter et interregnum på to år trådte Hvass imidlertid påny til, hvorefter der faldt ro over sindene.

Snart efter opstod der en strid, der for en tid førte til sprængning af D.F.f.R. En divergens med Aarhus Roklub førte til et jydsk oprør og stiftelsen i 1891 af »Centralforeningen for jydsk Roklubber«. I nogle år arbejdede »Centralforeningen« nærmest som en underafdeling af D.F.f.R. og sikkert til gavn for roningen i Jylland, men stridspunkterne blev flere og flere, og i 1898 stod dansk rosport splittet i to lejre.

Disse stridigheder gik - som den slags altid gør - i nogen grad ud over organisationens idrætslige arbejde, selv om dette selvfølgelig ikke helt lå stille. Københavns Roklub vandt i 1889 i Kiel den første danske sejr i Tyskland. Derimod kølnedes interessen for de skandinaviske kaproninger. Norge udeblev i 1888, og i 1890 stillede hverken Norge eller Sverige op, og disse styrkeprøver lå herefter stille, indtil de nordiske mesterskaber indstiftedes i 1910.

I 1891 holdtes i København en større jubilæumsregatta, idet der var forløbet 25 år fra rosportens indførelse i Danmark. Også i provinsen holdtes der nu større stævner, idet man havde bestemt, at der hvert tredje år skulle forsøges gennemført en stor provinskaproning, for hvilken stedet skulle skifte.

For de københavnske roklubber opstod der i 1892 en meget vanskelig situation. De fleste af dem havde til huse dér, hvor nu Københavns Frihavn er beliggende. Det nye. frihavns- anlæg medførte, at de alle måtte flytte væk, og indtil 1894 måtte klubberne føre en omflakkende tilværelse, henvist til havneautoritetens og andres velvilje.

Så kunne man imidlertid skride til opførelsen af Langeliniebådehuset, hvor en hel række klubber fandt husly. Langeliniebådehuset var for sin tid stort, flot og moderne. Det kom da også til at danne et slags centrum i den københavnske rosport i et halvt århundrede. Nu har de københavnske roere til huse i lyse og luftige boliger, men »hulerne ved Langelinie rummer dog for mange gamle roere minder, der er lige så glade og stærke som dem, der skabes i nutidens bådehuse.

På kaproningsbanerne var det i halvfemserne først og fremmest K.R.s »Müllerhold«, bestående af fire brødre, Müller, af hvilke I. P. vel nok er den mest kendte. Dette hold vandt mange sejre både herhjemme og i udlandet. Inden for D.F.f.R. prægedes arbejdet af striden med jyderne; den ene formand afløste den anden. Eugen Schmidt - der i parentes bemærket i 1896 tog initiativet til stiftelsen af Dansk Idræts-Forbund - sad i to år og afløstes så af Langeliniebådehusets skaber, arkitekt Th. Hirth; så fulgte overretssagfører O. Lehman og fabrikant H. Sebbelov, begge for et enkelt år.

Striden kunne imidlertid ikke vedvare. Situationen var for uholdbar. Overretssagfører A. Hvass, der hele tiden havde indtaget en forsonlig holdning, fik nye forhandlinger i gang, og sammen med H. Sebbelov fik han et forlig bragt i stand.

I 1898 samledes »det skilte« igen, og samtidig vedtog man på Holger Sebbelovs forslag en ændring af D.F.f.R.s regler, idet man oprettede tre ligestillede kredse, København, Jylland og Øerne med en fælles hovedledelse. Hermed var stort set skabt den organisationsform, som D.F.f.R. den dag i dag lever på.

Kort efter århundredskiftet opstod der på ny bådehusvanskeligheder i København, idet Københavns Roklub og Polyteknisk Roklub blev nødt til at forlade Tømmergraven, der skulle fyldes op. Polyteknikerne flyttede ud nord for Frihavnen, hvor de senere sammen med Akademisk Roklub (i 1917) dannede Danske Studenters Roklub, medens K.R. i 1902 flyttede ud på »Djævløen« i Sydhavnen, hvor klubbens nye bådehus nu ligger på det gamles grund.

Selv om det almindelige nordiske samarbejde som nævnt var afbrudt i disse år, skete der dog også lidt på denne front. I 1901 indbød Norske Studenters Roklub til Nordisk Studenterkaproning ved Hankø i Oslofjorden. Hermed indledtes et nordisk akademisk ro-samarbejde, som lever den dag i dag i form af »Nordisk Akademisk Mesterskab« i roning. Som et kuriosum kan i denne forbindelse nævnes, at det første stats-tilskud, der blev givet til idrætten i Danmark, var et beløb, der ydedes Akademisk Roklub til deltagelse i studenterkaproningen

Måske har man i det foregående savnet et par ord om kvindernes deltagelse i roning. Det skyldes ikke, at kvinderne endnu ikke havde begyndt at interessere sig for rosporten. Allerede i slutningen af 1800-tallet deltog damer i roning, bl. a. i Nykøbing F. Roklub, i Studentersamfundets Roklub og i Københavns Kvinde Roklub; men i 1903 kom dameroningen for at blive, og Damernes Roklub blev den første dameroklub, der kom til at betyde noget virkeligt inden for D.F.f.R. Snart fulgte flere efter, og forlængst er kønnes ligeberettigelse nu en kendsgerning indenfor dansk roning.

Indtil århundredskiftet var det mest motions- og kaproning, der prægede arbejdet i roklubberne. Dog var også weekend ture eller lange søndagsture almindelige. Men om langturstroning, som vi i dag opfatter dette begreb, var der endnu dårligt tale. Dog, denne nye form for friluftsliv vandt mere og mere frem, og i 1903 hører man således om en langtur, som Svendborg Roklub har foretaget til Hamburg og tilbage igen. Polyteknisk Roklub og Akademisk Roklub er foregangsclubber i København på dette område. I 1908 gennemfører 3 studenterroere for første gang turen rundt om Sjælland

D.F.f.R. havde i 1897 indmeldt sig i Dansk Idræts-Forbund, og dette forbund indstiftede i 1903 de første danmarksmesterskab i roning: 4-årsers outrigger og 2-årsers inrigger 2000 m samt 4-årsers inrigger 1000 m. Samtidig gjordes Øresundsløbet til et Skandinavisk Mesterskab i inrigger. Mesterskabslisten er jo senere udvidet betydeligt i takt med udviklingen. 1909 blev det første mesterskab i single-sculler udskrevet, og Øresundsløbet blev i 1910 optaget blandt de danske mesterskaber, samtidig med at Nordisk Ro-Forbund oprettedes.

I 1902 trådte A. Hvass tilbage fra formandsposten og afløstes af landstingsmand Oluf Jensen, Nykøbing F., der i 1904 afgav posten til overlæge H. S. Køster, under hvis ledelse der skete en stærk vækst i arbejdet, idet klubantallet gik op til hele 35 klubber.

I disse år kastede de københavnske klubber sig mere og mere over outriggerroningen. Studenterne havde en overgang en tysk professionel træner og Skjold ligeledes. Opildnet af K.R.s eksempel anskaffede disse klubber også førsteklasses kraelbygget materiel.

Med outriggerens fremtrængen fulgte problemet kaproningsbaner. Outriggeren er jo et langt vanskeligere instrument end inriggeren og stiller helt andre krav om beskyttede kaproningsbaner.

Dette medførte, at man i København måtte forlade den ellers i så mange henseender ideelle bane ved Langelinie og i 1905 flytte ind i havnen, hvor stævnerne herefter holdtes, lige til man i slutningen af tyverne søgte ud til først Furesøen og derefter Bagsværd Sø.

Kaproningerne inde i havnen samlede både danske og udenlandske deltagere. Om myndighedernes forståelse vidner de udsatte præmier som f. eks. »Rådhuspokalen«, udsat af Københavns kommune, og »Marineministeriets vandrepræmie« i 4-årsers outrigger. Borgmester, senere overborgmester i København, Jens Jensen var også rosporten meget bevågen.

Men de danske roere nøjedes ikke med at starte herhjemme. De var tillige hyppige gæster i udlandet, og i sculler- mesteren, ingeniør M. Simonsen havde vi en repræsentant, som man alle vegne havde respekt for.

I 1906 modtog D.F.f.R. en indbydelse til de olympiske lege i Athen, og det besluttedes at modtage den. Der dannedes et kombineret mandskab bestående af K. Bay, (Skjold), H. Rasmussen og Østergaard (KR.) samt Fr. Bielefeldt og Em. Saugman (Akademisk R.). Holdet trænede fra den 2. marts i sne, is, kulde og storm og rejste så midt i april til Athen. Det viste sig, at de medbragte både, hvoraf den ene tilmed var havareret på rejsen, var meget tungere end konkurrenternes. I et par af løbene måtte der startes i lånte både. At sejrens laurbær ikke hjembragtes, er under disse forhold let forståeligt.

Deltagelsen i Athen fik på et særligt område sin store betydning. De lette italienske både, man der havde stiftet bekendtskab med, måtte man se at få indført. Det lykkedes også at få anskaffet to både fra Italien, og disse både fik indflydelse på den danske inriggertypes udvikling i de følgende år.

En slags slutsten på D.F.f.R.s første 25 år blev dannelsen af Nordisk Ro-Forbund i 1910, hvormed grundlaget blev lagt for et snævert nordisk samarbejde indenfor rosporten, som aldrig siden er blevet afbrudt og som har haft den største betydning for rosportens udvikling i Norden.

Som nævnt i det foregående havde der allerede i 80'erne fundet et nordisk samarbejde sted, og indenfor studenterroningen bestod et sådant siden 1901. Nu lykkedes det de svenske roeres formand Niels Ljunggren at samle repræsentanter for alle de nordiske lande ved en kaproning i Stockholm i 1909. Og i 1910 kunne man mødes i København og stifte N.R.F., der hvert år på skift i landene skulle arrangere nordiske mesterskaber i roning. Samme år holdtes i København den første nordiske mesterskabskaproning.

I 1912 deltog D.F.f.R. i de olympiske lege i Stockholm, hvor Nykøbing F.s legendarisk berømte 4-årers inrigger hjemførte Danmarks første olympiske guldmedailler i roning. Også K.R. og Polyteknisk Roklub deltog i det olympiske stævne.

I 1914 afløstes overlæge H. S. Koster som formand af generallæge Em. Saugman. Dennes første år faldt under den første verdenskrig, under hvilken det kun var muligt at opretholde nogen forbindelse med Sverige og Norge, medens indkaldelserne til sikringsstyrken selvfølgelig kom til at præge det daglige arbejde i klubberne. Først i 1920 blev forholdene på ny så nogenlunde normale. Roningen kom igen i gang i alle dens former og forbindelserne med udlandet genoptages. Allerede før krigen havde Polyteknisk Roklub ved sejre i Grünau-Regattaen understreget, at dansk outriggerroning var på march fremad. Nu tog interessen for outriggeren som kaproningsbåd mere og mere fart. Men denne udvikling gik ikke helt stille af. Inriggeren, den gamle, traditionelt nationale kaproningsbåd havde mange tilhængere. Især de små klubber i provinsen og klubber, hvis farvandsforhold var vanskelige for outriggerroning, stred hårdt for at bevare inriggerens betydning, medens de ledere, der mente, at dansk ronings udvikling måtte ske via et udstrakt internationalt samarbejde - der kun kunne foregå i outrigger - gik hårdt ind for denne tanke.

Det kom til tider til at stå som et spørgsmål: København - Provinsen, der på møder og generalforsamlinger affødte adskillig bitterhed. I 1922 trådte Em. Saugman tilbage og efterfulgtes af ingeniør Henry Skov fra Skjold, der var udpræget outrigger-tilhænger. Skov førte under adskillige storme striden til 1924, da han afløstes af grosserer Rudolph Schmidt fra Københavns Roklub, hvem det lykkedes at berolige gemytterne og at indlede den hidtil største udvikling indenfor dansk roning. Schmidt efterfulgtes i 1930 af nuværende ambassadør Fr. Hvass, søn af overretssagfører A. Hvass, hvis indsats omkring århundredskiftet er omtalt foran. Allerede 1933 blev Hvass forflyttet til udlandet. Hans afløser blev grosserer André Filtenborg, der ikke blot stod i spidsen for D.F.f.R. ved 50-års jubilæet i 1937, men fortsatte i formandsstolen til 1947 og i dag æres af alle som dansk ronings grand old man.

I 1918 var der knyttet så mange klubber til D.F.f.R., at en omorganisering af foreningen følte nødvendig. Kredsens antal forøgedes til 5, og kredsformændene fik sæde i hovedbestyrelsen.

Dansk Roning 1866-1936

Et kort overblik ved Axel Lundquist

Artikel i "Ronings" jubilæumsnummer, nr. 1. 40 årgang. Udgivet januar 1962 i anledning af DFfRs 75 års jubilæum

Del 2. 1920-1936

For ikke at gøre denne fremstilling for detaljeret, vil den kronologiske fremstilling nu blive forladt til fordel for en kort redegørelse, der følger de enkelte emner »på langs« gennem årene efter 1920.

Om D.F.f.R.s udvikling i medlemsmæssig og økonomisk henseende skal her ikke siges meget. Antallet af klubber og medlemmer steg fra år til år. Arbejdet i klubberne faldt i de naturlige grupper: Den daglige motionsroning med morgenroningen som et stærkt fremtrædende moment, langtursroningen, der tog mere og mere opsving og kaproningen, hvor der også fandt en vældig udvikling sted. Som noget nyt tilkom i slutningen af tyverne ungdomsroningen, der først toges op af Kvik og Københavns Roklub og som efter de første års kamp for forståelse blev en meget betydningsfuld faktor i dansk ronings udvikling.

Langtursroningen gennemløb også en voldsom udvikling. Med befolkningens vågnende interesse for friluftsliv fulgte et stærkt opsving af langtursroningen. Langtursroerne fik deres særlige repræsentant i D.F.f.R.s hovedbestyrelse, og der anskaffedes en hel serie langtursbåde, som er stationeret rundt om i landet og som landslangtursudvalget disponerer over til udlån til rejselystne roere. Langtursroerne og motionsroerne lever ikke som kaproerne deres liv i pressens rampelys, men til gengæld beskæftiger de mange flere roere. Det er jo ikke enhver beskåret at være kraftig og stærk nok til at komme til at repræsentere sin klub på kaproningsbanerne, hvorimod alle kan finde en plads inden for de andre roformer.

På kaproningens område betød tyverne og begyndelsen af trediverne outriggerens endelige gennembrud i dansk roning. Det var særlig inden for Københavns Roklub, det store fremstød blev gjort. Med den alt for tidlig afdøde løjtnant P. W. Ernst som træner skabtes der en outriggertradition i denne klub, som efterhånden også overførtes til modstanderne. Hertil kom, at også de andre københavnske storklubber, D.S.R., Skjold og Kvik gik ind for rationel outriggertræning. En række fremragende trænere, af hvilke først og fremmest den tidligere verdensmester i single-sculler, Ernest Barry, må nævnes, frembragte mandskaber, der mere og mere nærmede sig international standard.

I 1929 indmeldte D.F.f.R. sig i det internationale roforbund og fik hermed adgang til at deltage i Europamesterskaberne. Første gang vi deltog, var i 1929, og her fik - i Polen - den siden så berømte »Sorø-firer«, der strokedes af D.F.f.R.s nuværende formand, F. Aa. Hansen sit gennembrud, idet den placerede sig som nr. 2 i Europa. Også K.R.s otter gjorde en god figur og besatte en femteplads. Og året efter, i Liége 1930 beviste vore hold, at resultaterne i Polen ikke beroede på nogen tilfældighed, idet Soranerne vandt europamesterskabet - Danmarks første - i Firer med styrmand, mens vore to andre repræsentanter, Arnold Schwartz i sculler og K.R. i otter blev nr.3. Også i de følgende år gjorde vi os smukt gældende ved EM. Soranerne blev europamestre påny i 1933, denne gang i Firer uden styrmand og såvel K.R.s otter som Soranerne og D.S.R.s sculler og dobbelt-sculler, placerede sig regelmæssigt blandt de første i EM. K.R.s otter, der var suveræn herhjemme i en årrække, snusede flere gange til europamesterskabet, men måtte dog nøjes med en andenplads som bedste resultat.

Ligesom D.F.f.R.s første 25 år i 1912 afsluttedes med en olympisk triumf, »Smedeholdet«s sejr i Stockholm, således løb også de 50 år ud med olympiske laurbær, idet de to soranere Rich. Olsen og Harry Larsen i 1936 i Berlin erobrede olympisk sølv i toer uden styrmand. Danmarks indsats i Berlin var i øvrigt strålende. Vi startede med fem mandskaber, et fra Sorø og fire fra K.R., og de kvalificerede sig alle til finalerne, men man måtte dog afstå fra at starte i otter, idet roerne, hvoraf flere var »gengangere«, ikke kunne overkomme også denne bådtype på finalen.

Der kunne skrives endnu meget mere om danske kaproeres bedrifter i disse år, men pladsen tillader det ikke. Vi må indskrænke os til at påpege forskellige ting, der kan tænkes at have været medvirkende til den udvikling, der fandt sted, først og fremmest fra begyndelsen af trediverne.

For det første skete der utvivlsomt fra slutningen af tyverne en stærk teknisk udvikling, som kan føres tilbage til den nyskabelse, som de årlige instruktionskursus på Ollerup var. Disse kursus lededes i begyndelsen af løjtnant P. W. Ernest og førtes efter dennes død i begyndelsen af trediverne på forbilledlig vis videre af inspektør S. N. Heilbo. Gennem dem spredtes et ensartet grundlag for roteknikken til alle landets klubber. Hertil kom, at de uddannede instruktører altid har været meget arbejdsivrige og derfor har udført et stort arbejde landet over. Deres trofasthed mod roningen understreges af, at deres frivillige sammenslutning, »Roinstruktørforeningen« i dag tæller mere end 1000 medlemmer.

Også de nye rotekniske teorier, først og fremmest Fairbairn-metoden, der dukkede op herhjemme omkring 1930 og som de professionelle trænere hurtigt tog op, har selvfølgelig haft deres andel.

Den omstændighed, at rosporten gennem bladet RONING, der er udkommet regelmæssigt siden 1923, har haft mulighed for at bringe diskussioner og synspunkter ud i vide kredse, har sikkert tillige haft sin betydning.

Hvorom alting er, så var dansk rosport, da D.F.f.R. rundede det første halve århundrede, inde i en rivende udvikling. Hvordan denne udvikling fortsattes og hvorhen den har ført os, kan man læse om i jubilæumsnummerets andre artikler.

25 år af dansk roning, 1937-1962

af Sven Balschmidt

Artikel i "Ronings" jubilæumsnummer, nr. 1. 40 årgang. Udgivet januar 1962 i anledning af DFfRs 75 års jubilæum

Del 1. 1937-1940

Perioden 1937-62

»Historie« i almindelig forstand er jo noget forbigangent, noget forlængst overstået. Ikke mindst er det noget, der angår personer, der er borte og derfor ude af stand til at protestere.

Til forskel for de rigtige historieskrivere, lever de fleste af »mine« personer endnu i bedste velgående, og de fleste af læserne vil have været begivenhederne så tæt inde på livet, at de enten har overværet dem eller, hvad værre er, selv har været aktivt med i dem!

Jeg må derfor gå lige på - med stor fare for, at jeg skriver om noget, der ikke har større historisk betydning, og med endnu større fare for, at jeg med disse linier kommer til at give et alt for subjektivt billede af de 25 år.

Status omkring 50 års jubilæet.

Det var 1937 vi fejrede D.F.f.R.s 50 års jubilæum. Der var naturligvis reception og festmiddag, mange berømte gæster fra ind- og udland, taler og sange, pokaler og andre gaver, Æresbevisninger til fortjente personer og sidst, men ikke mindst, en hyggelig feststemning, der bl. a. var født af bevidstheden om, at det var en særdeles fortjenstfuld jubilar, man fejrede

Lad os, inden vi begiver os ind i den forløbne runde periode, prøve på at se lidt på stillingen for dansk roning dengang i 1937, hvor alt stod i festens tegn.

Man havde konstateret endnu en stigning i medlemstallet, der i 1936 var nået op på 5620 mandlige, 1427 kvindelige og 3991 ungdomsroere, således at det samlede medlemstal var nået 7438, en stigning på 477. Bådenes antal var forøget med 35 inriggere til i alt 596, og med 36 outriggere til i alt 256. Også virksomheden hos roerne var forøget, der var tale om stigninger såvel i turantal som i medlemsture, og der var flere steder i landet bygget nye og tidssvarende både- og klubhuse.

Et hjertesuk kom dog til udtryk i formandens beretning: Forholdene i København er stadig elendige, ja, nærmest fortvivlede, men man håbede på, at de store planer om et hjemsted for rosporten i det såkaldte Svanemølle-projekt nærmede sig sin virkeliggørelse.

Beretningen bar naturligvis præg af de olympiske lege i 1936 i Berlin, hvor Danmark var blevet nr. 7 af samtlige nationer.

Af særlige begivenheder i beretningen nævnes, at fabrikant Holger Sebbelov, »Skjold«s grand old man, var blevet udnævnt til Æresmedlem, samt at D.S.R.s bådehus var blevet totalt raseret af en brand, hvorved der bl. a. brændte 45 både.

Ved jubilæet modtog D.F.f.R. som gave fra Danmarks aktive roere den store jubilæumspokal og »Roernes gyldne bog«. Pokalen, som i dag turde være kendt af alle, der har været kapproere i de nu forløbne 25 år, går som bekendt på skift til kredsens mesterskabsstævner og er udsat i junior- firer.

Det var fabrikant Sebbelov, der på samtlige danske roeres vegne overrakte grosserer André Filtenborg, D.F.f.R.s formand, pokalen, og han gjorde det i en smuk tale, hvori han opridsede vigtige skridt i dansk ronings udvikling. Et par afsnit af denne tale siger mere end mange ord noget om dansk ronings stade op til 50 års jubilæet, og jeg vil tillade mig at citere:

»Når vi har ønsket at rejse et så kosteligt monument, er det fordi vi synes, at vi i D.F.f.R. har haft en enestående god centralorganisation. I de sidste 12 år, de år, hvor foreningen har været ledet af grosserer Rudolph Schmidt, ministersekretær Fr. Hvass og vor nuværende formand, grosserer André Filtenborg, er der sket en fordobling. Den talte i midten af tyverne 49 klubber med ca. 3000 aktive roere, nu er der 90 klubber med 8000 roere. Ved at sætte undervisning i roning i system, har

foreningen bragt os op på en ro-teknisk set meget høj standard. D.F.f.R. har skabt et mønstergyldigt sammenhold mellem klubberne, og den har holdt vort amatørskab rent.«

Efter at have opregnet vore vigtigste internationale kaproningsresultater og fremhævet vor forbilledlige langturs-roning, sluttede fabrikant Sebbelov: »Vi finder, at D.F.f.R. på fortrinlig måde har opfyldt sin mission, måske bedre end adskillige andre af sine kolleger i idrætten, og det ikke blot til gavn for selve ro-idrætten, men til gavn for hele den danske idræt.«

Før krigen

1937. Roerfest og jubilæum. Generallæge Saugman blev udnævnt til Æresmedlem. Guldmedaljer uddeltes til Viktor Hjort, til Norges Hannibal Fegth og Becker Eriksen, til Sveriges Eric Berg og til Tysklands regeringspræsident Pauli.

Vi havde året før været i Berlin til det tredie riges imponerende og godt iscenesatte idrætsfest, »alle tiders olympiske lege«, og vi vidste ikke, at der skulle hengå flere olympiske perioder, før verdens nationer atter kunne samles i fredelige idrætskampe. Ved jubilæet i København vistest den store olympiadefilm med alle de berømte stjerner.

Nu lægger vi igen - efter 25 års forløb - op til et roer-jubilæum, uden at det ser stort lysere ud for verdensfreden. Vi ved i dag så lidt som i 1937 noget om fremtiden.

Krig og besættelse fik naturligvis afgørende indflydelse på idrættens forhold også herhjemme, og vi vil derfor sammenfatte disse ekstraordinære tider i et særligt afsnit. Inden da må vi se lidt på situationen inden for vor idræt i de sidste år før krigen brød ud.

Året 1937 blev noteret i vor statistik med en medlemstilgang på 299 aktive roere. Kun for ungdomsroerne var der tilbagegang. En roklub, »Sct. Georg« i København, blev opløst, mens 5 nye roklubber indmeldtes, nemlig Struer, Grenå, Viborg Dame-Roklub, Neksø og Frederikssund Dame-Roklub. I alt bestod D.F.f.R. af 93 klubber.

Der indførtes et nyt Danmarkstmesterskab: i toer med styr-mand.

Materiellet er igen blevet forøget, men man er fortvivlet over, at man ikke kan få bevillinger af Valutacentralen til at indføre udenlandsk byggede både. Som kuriosum kan nævnes, at man i RONING nr. 2, 1937 kan læse, at D.S.R. fra Valutacentralen som følge af branden har fået tilsagn om 5000 kr. i tysk valuta og derfor omgående har bestilt 2 ottere (to) hos Perdes i Berlin. Man havde søgt om bevilling til indkøb af 4 ottere, 1 sculler og 1 dobbelt-sculler. D.F.f.R. havde søgt Valutacentralen om en bevilling på 15.000 kr. til roklubberne iøvrigt, men havde fået afslag.

Af særlige begivenheder i 1937 nævner årsberetningen, at D.S.R. har overvundet følgerne af branden og ved sæsonens begyndelse kunne indvie et nyt (midlertidigt) bådehus, at D.S.R.s anonyme mæcen atter har skænket et betydeligt beløb til den sønderjydske rosport, således at hver af de sønderjydske roklubber kan få en båd, at ingeniør H. Ree i årets løb har modtaget guldmedaljen, at Island er blevet optaget i Nordisk Roforbund, at Sorø har deltaget i Europamesterskaberne i toer uden styrmand og sculler med en andenplads i toeren som resultat, og at Lyngby samme sted blev nr. 4 i firer med styrmand og K.R. nr. 3 i otter, således at Danmark sammen med Ungarn kunne dele pladsen som fjerdebedste nation.

Danmark vandt den nordiske landskamp i roning ved at vinde samtlige 6 nordiske mesterskaber. Stævnet var i anledning af jubilæet henlagt til Danmark på Bagsværd sø, og det blev overværet af kongeparret (Chr. X og Dronning Alexandrine). Største bedrift regnede man K.R.s sejr i otter over R/G Wiking, de tyske Henley-vindere.

Ny romode

I slutningen af 30'erne var den danske rosport meget optaget af de nye signaler inden for ro-teknikken, således som de var formuleret af englænderen Stephen Fairbairn. Han havde fra 1905 arbejdet ihærdigt på at føre sine ideer om en naturlig ro-metode ud i praksis, idet han som den første indså, at ro-metoderne havde udviklet sig i en uheldig retning. Han skrev en række bøger om ro-

teknikken, bl. a. »Slowly Forward«, »Rowing Notes«, »Some Secrets« og »Chats on Rowing«, foruden utallige artikler. Lige til sin død i 1938 var han ledende kraft inden for rosporten på Jesus College i Cambridge, og hans indsats og ideer revolutionerede ikke alene den engelske, men nær sagt hele den civiliserede verdens roning. Uden for England praktiseredes hans metoder allerede fra 1928, men det var egentlig først med den engelske Pembroke-firers opsigtsvækkende sejre i 1933 over nogle af Tysklands bedste mandskaber, at opmærksomheden for alvor blev vakt.

Dødsstødet for de gamle principper, der mere eller mindre havde sin oprindelse i den ortodokse ro-metode, og som havde sit tekniske grundlag helt tilbage fra bådene med de faste sæder, sørgede de schweiziske roere fra F.C.Z. Zürich for. Dette berømte hold havde trænet helt efter Fairbairns metoder, og de slog i Henley 1935 de engelske læremestre i ny rekordtid. Herefter bredte de nye metoder sig som en steppebrand.

Fairbairns teorier blev med ægte tysk grundighed taget op i »Wassersport«, hvor de blev kommenteret og endevendt i en syndflod af indlæg og artikler. Herfra nåede de til Danmark, hvor bl. a. Asger Olsen, der var redaktør af »Skjold«s medlemsblad, fik den uundgåelige diskussion startet inden for også den danske roverden. Nu var der ikke ret mange danske hold - om overhovedet nogen - der praktiserede den ortodokse teknik.

Gennem de forskellige udmærkede danske og udenlandske trænere, der herhjemme havde arbejdet med de tekniske problemer, var der udviklet en roteknik, som lå lige langt fra den gammeldags ortodokse roning som fra Fairbairns revolutionerende naturlige metode.

I starten var Fairbairns tilhængere måske for tilbøjelige til at kalde alt det, der i roteknikken ikke var Fairbairn, for »ortodoks«, og man fik på dette grundlag en række karske meningsudvekslinger i gang, som i hvert fald havde den fordel, at der ikke var ret mange kaproere, som ikke i de år fik teorierne repeteret og diskuteret indtil bevidstløshed.

Sandheden var jo dog den, at de forskellige trænere arbejdede med deres egne teorier og erfaringer som grundlag, og de var såmænd slet ikke så langt fjernede fra de fairbairnske idealer, som nogen yndede at docere. Der skulle i hvert fald ingen større revolutioner til for at de danske kaproere kunne begynde at udnytte deres kræfter »naturligt«.

Men et frisk pust fra den store verden fik vi blæst ind over landet, og mange fik nu pludselig den grundlæggende teori pudset op og kunne nu med de nye lærebøger i hånden docere og forklare, forbedre og lægge om hvor de før mest havde arbejdet på fornemmelser og egne erfaringer.

Det mest revolutionerende var den vågnende fornemmelse af individualiteten, så man ikke længere søgte at presse den enkelte roer ind i en stil eller udvendig form, der ikke passede til hans fysik og evner.

Det grundlæggende var naturligvis stadig at søge opnået den mest fuldkomne ensartethed i indsats, vandarbejde og fremkørsel og dermed en fuldkommen rytme med en maksimal arbejdsindsats. Det nye var, at man søgte dette opnået gennem individuelt arbejde med den enkelte roer, frem for at søge at presse ham ind i en fast form, der passede til holdet - og til trænerens skema.

Foruden de sædvanlige instruktørkursus, som nu gennem en årrække under 5. N. Heilbos ledelse havde været afholdt på Ollerup, det traditionelle sted for disse kursus, afholdtes 1938 i København et velbesøgt trænerkursus, hvor den tyske amatørtræner Heinz Loosen som D.F.f.R.s gæst underviste et halvt hundrede danske trænere i de nye teorier. »Skjold«s træner Ulrich Jaensch fungerede som tolk og hjælper.

Dette kursus gav det sidste stød til, at der for alvor kom gang i træningen efter de nye metoder ud over det ganske land, og i de følgende år så man flere og flere godt roende mandskaber.

I forvejen havde vi på dette tidspunkt englænderen Ernest Barry inden for landets grænser, idet han var blevet en meget beundret træner for D.S.R. Hans metoder var baseret på det samme grundlag som Fairbairns, ja, man kan måske sige, at han har været en af ophavsmændene til Fairbairns teorier, idet hans og mange andre berømte engelske professionelle roeres måde at bruge deres kræfter på, havde været medvirkende til at inspirere Fairbairn til sine teorier.

Et andet betydningsfuldt skridt i den rigtige retning for den danske roteknik kom med rekrutteringen af nye talentfulde trænere fra den berømte »K.R.-otter«. Dette mandskab havde gennem det meste af 30'erne domineret dansk kaproning, ikke alene i deres favoritbådtype, otteren, men også i andre

bådtyper. Dette mandskabs bedrifter vil gå over i historien, fordi det lykkedes det at fastholde en enestående standard gennem en lang årrække på trods af, at der tid efter anden skiftedes roere ud på holdet.

I midten af 30'erne gik en række roere fra dette hold ud af aktiv kaproning som roere, for at genopstå som amatørtrænere og professionelle trænere. De medbragte ikke alene en fantastisk portion teori og viden om roningens mysterier, de medbragte også en masse erfaringer fra mange års aktiv konkurrenceroning. Viden og erfaringer som skulle komme en lang række danske klubber og roere til gode. Af de mange dygtige trænere blev både Siegfred Sørensen og senere også Villy Sørensen landstrænere for D.F.f.R., men desuden fik vi fremragende trænere i Knud Olsen, Carl Schmidt, Raymond Larsen, Boye-Jensen, Ibsen-Sørensen og mange andre, som havde trådt deres børnesko i Københavns Roklub.

1938 blev et udmærket år for dansk roning. Et ungt, meget talentfuldt mandskab fra D.S.R., der debuterede i 1936 i otter, dannede meget hurtigt en frygtet og beundret firer. »Studenter-fireren«, samme klubs toer med styrmand, Sorøs toer og sculler samt K.R.s otter var stærkt dominerende inden for dansk senior-kaproning.

Selv om der andetsteds gøres status over kaproningsresultaterne i de sidste 25 år, ville der måske være grund til at nævne, at der netop i slutningen af 30'erne var ved at ske noget afgørende for dansk konkurrenceroning.

Der var ved at komme et internationalt snit over dansk roning.

Det nære samarbejde, der var blevet etableret sydpå efter de første danske starter i Europamesterskaberne i slutningen af 20'erne, blev udbygget sideordnet med videreførelsen af det nordiske samarbejde. Tilknytningen til F.I.S.A. og de glimrende resultater, Sorøs mandskaber havde opnået i starten, havde givet dansk roning blod på tanden, og man arbejdede sejt og målbevidst på at nå helt op i den europæiske elite.

Ude omkring i provinsen blev resultaterne af de årlige instruktørkursus mere og mere synlige. Klubber som Fredericia, Ålborg, Viborg, Helsingør, foruden naturligvis Sorø og de københavnske roklubber, drog f. eks. 1938 udenlands og hentede sejre hjem, og mange steder dukkede talentfulde mandskaber frem, der forsøgte at gøre de store københavnske klubber rangen stridig. Århus havde flere gange været tæt på, men hidtil havde det hovedsagelig været Sorø, der måtte repræsentere provinsens roning i den rigtige internationale roning.

Men der var opræk til, at noget var ved at ske med provinsens kaproere. Eksempelvis kan nævnes et teknisk udmærket roende mandskab i letvægt fra Fredericia. Dette holds stroke, Viggo Pedersen, blev i 1939 træner i Ålborg, og siden i en række andre klubber, en overgang som professionel træner, men senere atter som amatør. Foruden de tydeligere og tydeligere tegn på, at provinsen nærmede sig dansk topstandard, i hvert fald hvad angik en række af de store provinsklubber, så begyndte der også at vise sig tegn på en betydningsfuld udvikling inden for de små klubber.

Den forholdsvis nye og endnu lille Lyngby Roklub havde, tildels favoriseret af sine gode, naturlige muligheder for træning, men ganske særligt på grund af et uhyre energisk og inspirerende lederarbejde af klubbens stifter, den gamle »Kvik«-stroke Svend Nielsen, også kaldet »Ditter«, i løbet af nogle få år formået at frembringe en række fremragende mandskaber i de yngre klasser. »Ditter«s store scoop, engagementet af KR-otter-roeren Siegfred Sørensen som professionel træner, gav klubbens roere den fornødne tekniske, taktiske og ikke mindst psykologiske baggrund for en strålende karriere. I de år, Siegfred Sørensen arbejdede som træner for Lyngby, stampede han det ene gode mandskab frem efter det andet. Flere gange gik juniormandskaber fra Lyngby hen og slog ikke alene danske seniormandskaber, men gjorde også en ualmindelig god figur i udlandet og ved Europamesterskaberne.

Ved EM i Amsterdam 1939 besluttede man at anmelde i samtlige bådtyper, med undtagelse af dobbeltsculler, men på grund af krigen blev mesterskaberne afløst, og vi fik ikke bevis for, at de store fremskridt, der var sket inden for dansk roning, havde bragt os endnu nærmere op mod toppen i europæisk roning.

Utvivlsomt havde både studenterne og K.R. haft en fair chance for at nå til tops. I hvert fald havde tyske blade fremhævet, at man regnede den danske otter som en farlig konkurrent til mesterskabet. Det var især danskernes sejr over Berliner Ruderclub på Bagsværd sø, der havde imponeret.

I øvrigt blev 1939 et stort år for denne vor største internationale kaproning, idet man som gæster havde en meget fornem række udenlandske berømtheder, bl. a. de olympiske mestre i toer med Gustmann/Adamski, og europamestrene Eckstein/Stelzer i toer uden. De samme mandskaber startede også i firer og var naturligvis suveræne.

Med aflysningen af Europamesterskabs-arrangementet mistede et af dansk ronings mest talentfulde hold, »Studenter- fireren«, deres sidste chance for at nå de internationale resultater, som de så at sige var født til.

Også på anden måde manifesterede 1939 sig som et godt år for dansk roning. Wassersport kunne således offentliggøre en statistik, der viste at danske roere havde haft 45 starter i Tyskland og havde vundet 80 pct. af de sejre, som udenlandske hold dette år hentede hjem i Tyskland.

Hovedbestyrelsen

Organisationsmæssigt var linien fra de foregående perioder ført op med den sikre sans for at bevare det bedste af det bestående, men også med et vågent øje for tidens nye muligheder. I spidsen stod stadig den populære André Filtenborg. Hans runde godmodighed og ærlige retfærdighedssans forstod at samle og bevare alt det bedste i dansk roning. Der var simpelthen ikke muligheder for at samle selv den svageste opposition imod hans styre, fordi netop det retfærdige og det altfavnende inden for de forskellige grene af vor idræt fik en yderst fair chance for at få gromuligheder. Som næstformand havde han gennem en årrække haft Axel Lundqvist ved sin side, og disse to mænd blev i den grad et symbol for dansk roning, at dette team stadig nævnes med respekt, ikke alene indadtil men også udadtil. Selv mange år efter, at Filtenborg havde trukket sig tilbage som formand, deltog han som en af dansk ronings populæreste personligheder som delegeret i F.I.S.A. Lundqvist forstod på en glimrende måde at bakke ham op når de store sager stod på dagsordenen. Han var den kølige juridiske hjerne bag formanden, og hvis der var eksplosivt stof i en generalforsamling eller på et mode, så var der allerede inden mødet lagt en fair og omhyggelig linie, som forhindrede hidsige diskussioner om petitesser,

Netop de omhyggeligt forberedte sager og den helt igennem fair behandling, ethvert forslag fik hos D.F.f.R.s øverste ledelse, sikrede dansk roning en rolig og sikker vækst. Man kunne koncentrere sig om sagen, om dansk ronings problemer og fremtidsmål, og man slap for at spille tid og kræfter på indre opgør, sådan som så mange andre idræts- organisationer. Man kunne inden for dansk roning have andre opfattelser, og man kunne udmærket være uenige om mål og midler, men man havde den lykke at have mænd i spidsen for foreningen, om hvis ærlige hensigter der ikke kunne herske tvivl. Det var roningsens nutid og fremtid man alene arbejdede for.

Sekretær i dette team var den gamle soraner-stroke F. Aa. Hansen. Hans rolige saglighed og store kendskab til den aktive roers tanker og følelser sikrede kontinuiteten, og det er da heller ikke forbavsende, at det er ham, der i dag sidder ved røret og dermed beviser, at dansk roning gennem en usædvanlig lang årrække har formået at sætte ledere ind i D.F.f.R., der forstod at lede og handle til dansk ronings bedste.

På pengekasen sad også den gang - endnu et tydeligt bevis - Poul Madsen, som foruden sin sikre fornemmelse for de økonomiske problemer senere udviklede sig til at blive en ualmindelig og overordentlig populær mandskabsleder.

Unge kaproere af i dag kan måske ikke fatte, at en leder, der gennem så mange år har siddet i toppen, stadig kan have en så fantastisk evne til at tale tidens sprog og være leder, samtidig med at han er en fremragende kammerat for de unge.

For kvinderoningen var også den gang Johanne Fornæs de kvindelige roeres repræsentant i hovedbestyrelsen. Hendes djærve facon og ligefremme talemåde har skabt respekt om hende, ikke alene hos hendes piger, men i høj grad også hos hendes hovedbestyrelseskolleger.

1939 fik vi i øvrigt et nyt specialmedlem ind i hovedbestyrelsen. Langtursroerne havde længe ønsket at blive repræsenteret i vor højeste ledelse, og det har været til stor gavn for dansk langtursroning, at man fik en mand ind på denne vigtige post. Det blev Tscherning Christensen, der fik æren af at organisere arbejdet for denne gren af vor idræt.

Den øvrige hovedbestyrelse bestod også i 1939 af de respektive kredsformænd. Det var Københavnskredsens K. j. Crusell, Sjællandskredsens Vagn Jensen, Lolland-Falster- kredsens Valeur Jensen, Fynskredsens Marius Hansen, Nord- jydsk kreds' Johs. Fischer og sydjydsk kreds' Axel Rolder.

RONING's redaktør var Rich. Bager, som dog med udgangen af året ønskede at træde tilbage. Sekretariatet var også i 1939 som i de foregående år varetaget af S. N. Heilbo.

De økonomiske forhold var, for at sige det mildt, meget stramme. Regnskabet balancerede med 41.698 kr. Af indtægterne var kontingentet den største indtægtspost, nemlig 19.850 kr. Fra D.I.F. modtog vi 4412 kr. Resten af indtægterne var små. Udgifterne var nu heller ikke store. I 1938 kostede det eksempelvis D.F.f.R. 1250 kr. at starte ved EM og 3452 kr. ved NM! Største udgiftspost var omkostningerne ved de årlige kursus: 4557 kr.

Foruden de normale Ollerup-kursus afholdtes et særligt trænerkursus under ledelse af D.S.R.s nye udenlandske træner Daniel Kollmer med assistance af Skjolds træner Ulrich Jaensch, hvorved man videreførte ideen fra året forud med en speciel uddannelse af klubbernes amatørtrænere.

Hovedlinien i disse år var, at roerne eller klubberne selv måtte være med til at betale, når de skulle med til noget, men ganske vist bravt støttet af deres egne eller af D.F.f.R.s ualmindelig stærkt benyttede mæcener. Hvilke beløb der gennem tiderne er kommet dansk roning til gode ved de mange arrangementer, man syntes det rigtigst at deltage i, fremgår ikke altid af foreningens regnskaber. I disse år, hvor statsstøtten gennem D.I.F. var beskedent, og hvor renteindtægter fra fonds var små, var det de kendte og ukendte mæcener, der måtte holde for.

Faktisk var det forbavsende, så meget dansk roning egentlig formåede at sætte igang og bygge op. Det mest imponerende var vel D.S.R.s nye bådehus og klubhus i Svanemølle- bugten. Det blev indviet i 1939 af Kronprins Frederik, og var tegnet af D.S.R.s gamle, trofaste støtte, ingeniør H. Ree, der var en af hovedmændene bag denne bedrift.

Men også ude i provinsen lykkedes det roerne at løse bygge- og bådeproblemer ved egen hjælp eller ved privat eller offentlig støtte, og gang på gang måtte formående venner og gamle roere træde til for at skabe det nødvendige grundlag for endnu en landvinding.

Nå, dette forhold var jo naturligvis ikke nyt for den rosport, som ikke havde væsentlig andre indtægter end de, der stammede fra medlemskontingentet. Også disse vilkår er, som roningens andre traditioner, ført frem til tiden af i dag, således at vi stadig, trods tipsmidlerne, i høj grad må stole på økonomisk bistand fra venner og myndigheder ude omkring i landet. Som et eksempel på hjælp ude fra kan nævnes, at Dansk Bicycle Club 1939 skænkede K.R. en ny otter - til brug ved OL 1940 i Helsingfors!

Men den 1. september 1939 gik de tyske tropper i krig ved at overfalde Polen, og i de kommende måneder udvikledes situationen med rivende hast. 1940 blev også Danmark inddraget i det store opgør, og dette skabte naturligvis nye og helt ændrede forhold for dansk roning.

25 år af dansk roning, 1937-1962

af Sven Balschmidt

Artikel i "Ronings" jubilæumsnummer, nr. 1. 40 årgang. Udgivet januar 1962 i anledning af DFfRs 75 års jubilæum

Del 2. 1940-1945

Dansk roning under besættelsen

Året kunne begynde nogenlunde efter de gamle retningslinier. Den nye redaktør af RÖNING kunne starte årets første nummer med en omtale af træningen ude i klubberne, men også med bekymrede spørgsmål »om det skulle lykkes i 1940 at gennemføre en kaproningssæson, hvor det stadig var muligt at mødes med udenlandske kammerater i ædel kappestrid om eftertragtede pokaler.«

Et interview med »storholdene«s trænere og ledende mænd i januarnummeret viste, at man stadig troede på muligheden af en nogenlunde normal kaproningssæson. Tyskland havde givet udtryk for, at man ville søge at opretholde de sportslige forbindelser med udlandet, men man var dog klar over, at det ville blive mere end vanskeligt for danske røere at drage udenlands »på grund af minefaren og de indskrænkede dampskibsforbindelser«. Man var indstillet på, at det i det væsentligste ville blive Skandinavien, man måtte holde sig til, dog undtaget Finland, som igen var i krig.

Men ret snart skulle det vise sig, at der ikke var den ringeste mulighed for internationalt samarbejde. Efter d. 9. april 1940 blev bommene lukkede. Man var indstillet på at gennemføre rosæsonen i så stor udstrækning som overhovedet muligt, men var klar over at langtursroningen ville blive ramt hårdt. Så vidt muligt skulle kaproningen holdes i gang, men det måtte blive motionsroningen, der nu måtte bære livet i de danske roklubber.

Det var i en periode fremover umuligt at komme udenlands. Nu måtte det vise sig, om der i dansk roning var så meget indre styrke, at det var muligt at bevare idrættens betydning alene i kraft af dens egenskaber, uden glansen fra de store internationale sejre og det øvrige samvær med andre nationer.

En status over de sidste 10 års fremgang for roningen viste en stigning på alle punkter på rundt regnet 100 %. Ville denne fremgang kunne fastholdes?

Ret snart skulle vi føle situationens stramme bånd. Kort efter besættelsen, nemlig d. 18. april 1940, udsendte D.I.F. en meddelelse om en bestyrelsesbeslutning: Bestyrelsesmødet d. 15. april vedtog at henstille til specialforbundene, at idrætsudøvere fra udlandet indtil videre ikke skal have tilladelse til at konkurrere i Danmark, ligesom der ikke gives danske idrætsmænd tilladelse til starter i udlandet. Dette gjaldt også opvisninger.

Dermed slap adskillige forbund for pinlige beslutninger over for gamle kontakter, ligesom man kunne henholde sig til bestemmelsen, såfremt uønskede fremmede alligevel skulle søge idrætssamkvemmet opretholdt. At der var muligheder for at sådanne besøg skulle komme i stand, trods krigen, var sandsynligt, men det var også givet, at sådanne idrætskonkurrencer ville komme til at tjene propagandamæssige formål. Vi var overladt til os selv og vore egne muligheder.

I et interview i RÖNING udtalte formanden, André Filtenborg bl. a.: »Under den nuværende situation stilles der usædvanlige krav til de mænd landet over, der er ledere af ungdommens sportsarbejde. Jeg håber, at disse mænd forstår at bevare ligevægten og at de desuden er i besiddelse af så megen energi og optimisme, at roningen ingen steder bliver slået i stykker på grund af svag og manglende ledelse. Rosæsonen bør gennemføres i så stor udstrækning stor overhovedet muligt.« Også den nationale kaproning håbede man at kunne gennemføre, selv om man var klar over, at træning i gammeldags forstand kunne der ikke blive tale om, idet det var tvivlsomt, om der kunne blive benzin til trænermotorbåde ligesom transport af både til kaproningerne kunne blive vanskeliggjort. Men især ville det naturligvis gå ud over langtursroning

Den 9. maj udsendte justitsministeriet en bekendtgørelse, der tydeligt fortalte, hvilke vanskeligheder roningen i den kommende tid ville komme ud for: Forbud mod lystsejlad, herunder sejlad med motorbåde og robåde, forbydes i Øresund fra Gilbjerg Hoved til Stevns, i Fakse bugt, Præstø bugt, Smålandsfarvandet øst for Storstrømsbroen samt i Østersøen langs Møns og Falsters kyster indtil Gedser. Endvidere forbydes lystsejlad fra Isefjorden ud i Kattegat. Undtaget fra forbudet er sejlad med egentlige kaproningsbåde, men denne må kun finde sted i tiden fra solopgang til solnedgang, og kaproningsbåde skal holde sig inden for en afstand af 1000m fra kysten. Endvidere skal ubenyttede fartøjer sikres, så de ikke kan benyttes af uvedkommende personer. Transportvanskelighederne medførte, at hovedbestyrelsen, efter samråd med Sorø Roklub, der havde fået overdraget arrangementet, flyttede DM til Bagsværd-regattaen d. 20. og 21. juli.

Justitsministeriets bekendtgørelse fik hurtigt en skærpende tilføjelse: Det var fremtidigt forbudt robåde at passere Lynetten langs Amagers østkyst til Dragør. Nord- og sydgående passage af København skulle således foregå gennem havnen, og Dragør kunne kun nås ved roning syd om Amager.

Mørklægningen fik også indflydelse på langtursroningen, idet det blev forbudt at anvende selv afskærmede lygter i teltene, at der ikke måtte tændes bål efter mørklægningstid og meget andet.

Vanskelighederne løstes så vidt muligt i den orden, hvori de opstod. Man udskød trænerkursus af hensyn til brændselssituationen, københavnmesterskaberne henlagdes, på grund af transportvanskelighederne og manglen på benzin, til Havnen, og her havde man ikke banedommerne i ledsagebåde, men posteret langs banen. Træningen af holdene løste man efter evne. Siegfred Sørensen trænede Lyngbys hold fra broen ved Aldershvile ved hjælp af kikkert og en råber. Ulrich Jaensch trænede Skjold fra en gig-otter bemanded med gamle kaproere. Villy Sørensen trænede K.R.s mandskaber fra en cykel på kajkanten, og Kviks Aage Hansen trænede, ligesom de fleste rotrænere landet over, sine roere fra styrmandssædet.

D.S.R. havde engageret en engelsk professionel træner, Cordery, der tidligere havde virket i Tyskland, men det engagement gik i vasken, i stedet blev det den gamle D.S.R.-roer Aage Jørgensen, der tog sig af D.S.R.s lovende roere. I Hellerup havde man engageret Viggo Petersen. Trods vanskeligheder og besvær arbejdede man støt på at føre roningen videre i alle dens faser. Trods alt lykkedes det de danske langtursroere at gennemføre en lang række ferieroninger, og der kom i besættelsens år, på trods af alle vanskeligheder og betænkeligheder, en tilgang til dansk roning langt over forventningerne.

Bestemmelsen om at ingen danske idrætsudøvere måtte deltage i stævner i udlandet og at ingen udenlandske deltagere måtte starte i Danmark, sådan som den var udformet i april af Dansk Idræts-Forbund, blev allerede i august samme år afløst af en ny bestemmelse (efter tysk pres), der stillede special-forbundene frit med hensyn til, om de ville samarbejde med udlandet. D.F.f.R. fik derved tid til at sunde sig, da rosæsonen på dette tidspunkt var overstået.

På et møde i Stockholm februar 1941 mellem ro-repræsentanter fra Danmark, Sverige og Finland var man enedes om at skrinlægge tankerne om en videreførelse af de nordiske Mesterskaber, da Norge var afskåret fra at kunne sende repræsentanter til mødet, og et NM uden Norge ville være utænkeligt.

Derimod gav Finland og Sverige tilsagn om at deltage i et landskamparrangement i forbindelse med Bagsværd-regattaen.

Imidlertid pressede vore tyske ro-forbindelser på, og under stærkt pres fra besættelsesmagtens sportsrepræsentanter gav D.F.f.R. efter og lod Sorø starte ved Grünau-regattaen.

De anmeldte genvisitter fra tyske hold ved Sorø-regattaen blev heldigvis ikke til virkelighed, idet også tysk roning fik vanskeligheder med at klare gennemførelsen af deres repræsentative roning.

Vel betød sportssamkvemet med udlandet en hel del for tysk propaganda, men de militære krav til den tyske ungdom gik dog i første række.

Sorø-regattaens arrangører kunne ånde lettet op, idet et tysk fremmøde, selv på dette tidlige tidspunkt, havde medført publikumsstrejke og måske også strejke fra danske romandskaber med deraf følgende uoverskuelige konsekvenser for dansk roning.

Man havde derimod glædet sig til at se de svenske roere ved Bagsværd-stævnet Finland var afskåret fra at kunne møde, men heller ikke det blev til noget, da svenskerne, der allerede stod i Malmø, ikke kunne få indrejsetilladelse.

Uviljen mod at møde tyske roere under de herskende forhold kom nu til at gå ud over svenskerne. Når tyskerne ikke selv kunne møde til kaproninger her i landet, skulle andre heller ikke få lov!

Mørke år – med lyspunkter

I de fem lange år, hvor der så sandt ikke var mange muligheder for fredstidssysler, hvor der ingen benzin var, og derfor ingen motorcykler og biler, hvor landet langsomt spændtes ind i strammende bånd på nær sagt alle områder, lå vore roklubber som sædvanligt langs kysterne, ud til det åbne vand, ved den gamle havets landevej, der førte alle steder hen.

Også den var ganske vist belagt med restriktioner for at hindre misbrug og illegal færdsel, men den kunne stadig af roerne benyttes legalt inden for de afstukne grænser, og man kunne ude i bådene for en tid glemme hverdagens hårde vilkår og vaske sindet rent.

Man kunne ånde ude på søen, og man kunne ligesom bevare udsynet og en illusion om, at vel var verden af lave, men den kunne dog endnu se normal ud, når man sad i sin båd og betragtede de kendte kyster, det evige hav og den fjerne horisont.

Disse år trak i den grad ungdommen ind i roporten, at man ikke tidligere har set noget lignende, og vel heller ikke senere komme til det.

Roklubberne var åndehuller, hvor man kunne trække vejret mere frit, og de blev i slutningen af besættelsen også steder, hvor man kunne drøfte alvorligere ting.

Det første krigsår gik, fordi man ville gennemføre en »normal« sæson, forbløffende godt.

Horsens Roklub fejrede 50 års jubilæum, ved hvilken lejlighed klubbens mangeårige formand, Im. Løvschal, fik D.F.f.R.s guldmedalje. Ved den i denne anledning arrangerede jubilæums-regatta, slog det ærgerrige Århus-mandskab for første gang den berømte K.R.-otter. Ganske vist var det på afkortet bane, men sejren gentoges ved DM og gav genlyd landet over.

Det stigende pres fra provinsen var blevet en kendsgerning, og det fremgik tydeligst af resultaterne ved årets danmarksmesterskaber, hvor provinsklubberne vandt 6 mod københavnerklubbernes 4 mesterskaber. Provinsklubberne vandt ved denne lejlighed 14 sejre, mens København måtte nøjes med 9, og så var det endda de stærke studentermandskaber, der forhindrede, at det københavnske nederlag ikke blev langt større.

Efterårskaproningen, som blev henlagt til havnen, samlede ca. 10.000 tilskuere, hvoriblandt det meste af kongefamilien. Årsagen var, at man i det indlagte bestyrelsesløb, på D.S.R.s mandskab, havde klubbens protektor, Kronprinsen ved 2. åren. Løbet blev en fin propaganda for roningen, og der var så hård kamp om sejren, som gjaldt den et mesterskab. Lyngby-holdet, med Ditter og F. Aa., sejrede med D.S. R. på andenpladsen.

Roskilde Roklub fejrede 1940 sit 50 års jubilæum ved at indvie et nyt og moderne både og klubhus. Klubhuset vakte megen beundring, fordi det dels var et rimeligt og sobert hus, der både tilgodeså de håndværksmæssige kvaliteter og de romæssige krav uden at forfalde til unødigt luksus, men også fordi de økonomiske forhold blev klaret på en så smuk måde. Roskilde Roklub påtog sig at skaffe

de 10.000 af de 60.000, huset skulle koste. Restsummen lånte man i Sparekassen, men fik af kommunen garanti for lånet samt et årligt tilskud, der dækkede afdrag og halvdelen af rentebyrden.

Provinsens stærke fremgang på kaproningsbanerne gav stødet til at D.F.f.R. afholdt sit aflyste forårstrænerkursus i oktober, for at give bl. a. provinstrænerne lejlighed til at stifte nærmere bekendtskab med de nye toner i roteknikken i så god tid, at de kunne forberede den næste sæson i teknisk henseende gennem vintermånedernes arbejde med deres roere.

Leder af dette kursus blev som sidst Skjolds dygtige træner Ulrich Jaensch. Kursus blev en stor succes, og D.F.f.R. lod året efter linien fortsætte ved at arrangere en slags rejsetrænervirksomhed med Jaensch og D.S.R.-roeren Kaj Traulsen, der delte landet, så Jaensch besøgte landet vest for Storebælt, og Traulsen resten.

Trænerkursus blev i øvrigt gennemført ret regelmæssigt under hele besættelsestiden, i begyndelsen under ledelse af Jaensch, men i den sidste tid (da Jaensch, der ikke inden april 1940 havde fået sit danske statsborgerskab i orden og derfor stadig var tysk, blev indkaldt), under ledelse af Traulsen og S. N. Heilbo.

Også instruktørkurserne forblev intakte og blev som sædvanlig ledet af Heilbo. Nyt var det, at kursus blev flyttet til København, dels fordi det ikke var ønskeligt at blive på Ollerup, hvor Niels Bukhs sympatier ikke deltes, dels fordi man i D.S.R.s nye store både- og klubhus havde fundet et egnet sted for denne betydningsfulde uddannelse af instruktører.

1941 bød på nye klubber og nyt initiativ i flere henseender. En række medlemmer fra Damernes Roklub startede en ny dameroklub, Gefion, da det store medlemspres på dameroningen ikke kunne optages i de eksisterende klubber. Den nye klub fik stor støtte fra de gamle dameroklubber og blev hurtig et nyt og charmerende træk i dansk roning.

Vinteridræt

Det mest bemærkelsesværdige træk i dansk roning på den tid blev imidlertid den eksplosive indsats for vinteridrætterne. Eksempelvis lod K.R. indbyde til en særlig turnering i håndbold, der straks fik succes og som siden som et kredsarrangement blev en fast institution i roernes vinterliv. Derudover betød de mørke år også starten af noget helt nyt for roerne. Den ene klub efter den anden fulgte D.S.R.s eksempel og indførte særlige ski- og orienteringssektioner. Inden 1945 havde samtlige københavnske roklubber deres særlige vinter-sektioner, der deltog med liv og lyst i både roernes egne arrangementer som i de mere officielle arrangeret af det nystartede special-forbund. Roerne tilførte denne nye vinteridræt en række medlemmer, som hurtigt gjorde sig gældende både aktivt i konkurrencerne og i arrangements- og lederarbejdet. Axel Lundqvist, som hurtigt blev en af den nye orienteringsidræts varmeste tilhængere, blev dette specialforbunds formand inden besættelsestidens ophør!

Det var ikke alene de stedse vanskeligere forhold for den aktive rosport, der førte til orienterings- og skisportens succes hos roerne. Disse vinteridrætter harmonerede ganske fortrinligt med roning, og de er blevet faste led i en lang række roklubbers, vinterprogrammer og med særlige traditionsrige stævner som f. eks. »Kompasløbet« og andre.

Mange nye roere

De særlige forhold under besættelsestiden betød en tilgang af medlemmer til roklubberne samt en aktivitetsforøgelse, som satte nye rekorder hvert år. Kun det allersidste år, hvor båndene snæredes mere og mere sammen, sank af gode grunde roturenes antal noget, men til gengæld blev de fleste klubber stadig søgt af flere og flere nye medlemmer, lige som den ene nye klub efter den anden blev stiftet og sat i gang.

Af nye klubber i de fem år kan nævnes Marstal Roklub, Arbejdernes Roklub, Juelsminde Roklub, Holstebro Roklub, Holstebro Dame-Roklub, Skive Dame-Roklub, Fredensborg Dame-Roklub, Århus Studenter Roklub, Bagsværd Roklub, Ærøskøbing Roklub, Roklubben »Viking«, Faxe Ladeplads, Frederikshavn Roklub, Nordborg Roklub og Odder Roklub.

Bådehusbyggeriet florerede begunstiget af den økonomiske situation, og mange gamle og nye roklubber fik løst deres byggeproblemer på fordelagtig vis. D.S.R.s nye bådehus har været nævnt, men også K.R. og Kvik fik bygget rummelige huse. Århus Studenter Roklub fik indviet bådehus, Ålborg fik sit byggeri klaret, Lyngby Roklub fik bygget et stort og praktisk bådehus, mens det gamle blev skilt ad og atter samlet i forynget udgave til brug for Københavnskredsen og Bagsværd Roklub. Huset er senere, efter starten af det særlige rostadion ved Regatta-pavillonen, overgået til Gladsaxe kommune alene til brug for Bagsværd. »Viking« fik hus, Skovshoved-roklubberne blev selvstændige og fik til huse i de nye søsportsbygninger ved havnen, Rudkøbing Roklub byggede hus og mange, mange andre. Skjold arbejdede kraftigt med sine byggeplaner, men nåede ikke at få dem i gang samtidig med de andre store københavnske roklubber, men opnåede dog tilsagn om lån fra Frederiksberg kommune, ligesom K.R. og Kvik fik lån af Københavns kommune.

Et særligt kapitel indenfor bådehusbyggeriet danner Gefion, der i besættelsens sidste periode nedbrændte efter en sabotage på Nordbjerg & Wedels Bådeværft, hvis naboer de var. En omfattende landsindsamling og stor privat støtte gav stødet til Gefions nye hus i Svanemøllebugten, således at dette københavnske rocentrum var ved at tage sin endelige form.

Utroligt, at så mange og store opgaver kunne finde sin løsning under de vanskelige forhold.

Mangel på materiel

Derimod fik roklubberne en svær hovedpine at løse vedrørende det vigtigste af alle problemer: fremskaffelsen af nyt og tilstrækkeligt godt materiel til alle de nye klubber og roere.

Fra udlandet var det næsten umuligt at få materiel, selvom det lykkedes at få nogle få både igennem. De danske værfter arbejdede ihærdigt på at løse opgaverne, så længe der var mahogni nok, men det slap naturligvis hurtigt op, og i stedet gik man i gang med at bygge både af lærk og Kalmar-fyr.

D.S.R.s bådeværft, der var skabt gennem en gave på 50.000 kr. fra civilingeniør Ree, og som skulle fungere som et legat til gavn for polyteknikere, der ville ro, måtte ikke give mere udbytte, end den faste forrentning af kapitalen, hvilket medførte, at dette værft kunne bygge billige både til de danske klubber, især da værftets ledelse (civilingeniør Normann Hansen) arbejdede gratis. I Århus arbejdede flere bådebyggere på at løse opgaverne, og eksempelvis byggede Johannes Jensen her såvel inriggere som outriggere af krydsfiner, de såkaldte aeroplanbirk-både, som i hvert fald tjente deres formål i den stramme tid.

Senere, da der atter åbnedes adgang for import fra udlandet af både og materiel, gled disse materialer ud, men begrebet »formbagte« både blev stedse mere anvendt efter krigen, såvel her som i udlandet, ligesom vi senere skulle blive præsenteret for kaproningsbåde af såvel plastics som af letmetal.

Årerne var også et problem. D.S.R. lå en tid med et lager af tyske årer, men da dette ophørte, blev der flere steder sat danske fabrikationer i gang, og dette gjaldt også beslag, rigge og andet tilbehør. Danmark var i de sidste år blevet selvforsynende, og mange af de værfter, der var i gang, eller som blev startet for at afhjælpe materiel-manglen, fortsatte efter krigen og blev værdifulde aktiver for dansk roning, ligesom der adskillige steder blev tale om eksport til en lang række lande.

Udstationerede langturssbåde

Krigsårene blev også den indirekte årsag til den eksplosive vækst, som D.F.f.R.s udstationerede langtursbåde kom ud for. De indskrænkede trafikforbindelser og hele besværet med at bevæge sig til lands i disse år, satte for alvor gang i udbygningen af hele dette program. Da befrielsen kom, havde D.F.f.R. nået at få placeret udmærkede sødygtige både i nært sagt alle de mest søgte langtursfarvande, nemlig i alt 10 både udstyret med alt fælles lejrudstyr.

De forskellige værtsklubber administrerede pleje og pasning, mens langtursudvalget sørgede for fordelingen.

I de døde langtursperioder stod bådene til rådighed for værtsklubberne, og når bådene trængte til udskiftning, overgik de gamle både til værtsklubbernes egen flåde som tak for sliddet med at passe og pleje materiellet.

Det dygtigt arbejdende langtursudvalgs pionerarbejde med denne dansk rosports største »langtursroklub« har skabt en fortrinlig organisation, der fremover letter danske roere adgang til nye farvande.

I dag, hvor transportforholdene er normale, betyder D.F.f.R.s langtursflåde en billiggørelse af danske roeres ferieture, men den betyder også, at der herigennem er skabt yderligere kontaktmuligheder mellem danske langtursroere, der uden større ekstraomkostninger kan besøge nær sagt ethvert lokalområde i landet på deres ferieture.

I det hele taget fik netop langtursroningen, trods minefare og alskens besværligheder, et stort opsving under krigen, og denne fine form for idræt fik sit officielle stempel.

Flere klubber lod optage særlige propagandafilm om langture, og her var det vel især det nyligt startede filmselskab i K.R., der vakte opmærksomhed og blev forbillede for andre klubbers filmoptagelser.

Den stærkere organisation inden for langtursroningen og dens nære tilknytning til hovedbestyrelsen gav stødet til en række ændringer i det bestående langtursreglement, til særlige, skærpede krav til klubberne, til roere og styrmænd, og en deraf flydende særlig uddannelse.

Perioden blev ikke skånet for nogle tragiske drukneulykker og uheld, som satte yderligere fart i arbejdet.

RONING viser tydeligt, hvilken stærk stilling langtursroningen og dens problemer havde fået i rosportens bevidsthed, og det var nogle drabelige diskussioner, der stod i bladets spalter om disse forhold, inden de nye regler kunne vedtages.

Således faldt under stort spektakel den gamle kredskvalificering ud, de gamle, uforståelige klassebetegnelser blev forenklede, letvægtsgrænsen blev ændret efter internationale forhold og meget andet fik en hårdt tiltrængt make-up.

Således fik damerne langt om længe deres Danmarks-mesterskab i firer, der indførtes autorisation af dommere og officials og Den internationale Københavns-regatta blev overladt til Københavnskredsen, som derved fik det fulde ansvar over for denne vor største kaproning.

Ungdomsroningen under debat

Ungdomsroningen var i de år ofte til debat. Man var fra mange sider ængstelig over for begrebet konkurrenceroning for de ganske unge, men man var også klar over, at stillingen i det lange løb ikke var holdbar, om roningen skulle have nogen chance for at få tag i de helt unge, inden de andre idrætsgrene havde taget sig af de ivrigste og bedste.

Noget virkelig alvorligt på dette område fik man dog ikke sat i gang, selv om man de sidste to år bevilgede 10 x 100 kr. (og 20 x 100 kr.) til støtte for nye ungdomsafdelinger og til støtte af allerede startede.

Klubber som Kvik og K.R. arbejdede ganske vist med drenge og etablerede skoleroning og lignende, og man kunne også lave opvisningsløb for drenge, men det var først efter 1945, at dette vigtige område blev lagt i fastere rammer.

RONING havde, sådan som så meget andet inden for roningen, et virkeligt opsving under krigen, selv om de senere års papirrestriktioner lagde hindringer i vejen for større fremstød.

Der blev dog fremstillet mange gode numre og gjort en stor propagandaindsats, hvilket langsomt medførte, at de tidligere mere private klubmeddelelser for klubber, der havde bladet som medlemsblad, gik ud og over i egne klubblade, således at bladet i højere grad blev et officielt organ for roningen og et bindeled mellem klubledelserne og D.F.f.R. og de enkelte interesserede medlemmer og D.F.f.R.

Det er uden for al tvivl, at de mange diskussioner om vigtige forhold inden for roningen i disse år, f. eks. de nye rometoder, og manglen på kontakt med udlandet var årsag til, at bladet fik en høj stjerne hos roerne. Senere, da man atter kunne få adgang til at læse udenlandske fagskrifter, og de store roklubber havde fået deres egne blade lagt ind i sunde økonomiske rammer, blev forholdene mere normale, og antallet af abonnenter sank igen.

Tre gange kunne man fejre roklubbers 75 års jubilæer: Kvik, K.R. og Studenterroningen, alle gange med stor festivitats. Ved sidstnævnte lejlighed fik Kronprins Frederik overrakt D.F.f.R.s guldmedalje og D.I.F.s ærestegn.

November 1942 stiftedes Friluftsrådet ->for at støtte og opmuntre sundt friluftsliv under velegnede former, når det udøves på sportsligt, opdragende eller sundhedsmæssige grundlag, på moralsk og uangribelig vis og under tilbørlig hensyntagen til naturværdien og anden mands ejendom.«

Gennem årene har Friluftsrådet gang på gang kunnet støtte langtursroningen, og mange steder er der, specielt ved de mest søgte kyster, skabt åndehuller og landgangsmuligheder for langtursroerne. Friluftsrådet og fredningsmyndighederne m. fl. har slået en bremse i for den truende »lukning« af kystområderne.

Bredden i dansk roning

Om kaproningen skrives detaillert andet sted i dette nummer, men der er måske grund til i denne sammenhæng at fastslå, at bredden i dansk roning voksede med rivende hast. Hvor f. eks. det danske ottermesterskab i årene lige før krigen ofte blev vundet af den dominerende K.R.-otter uden kamp, så måtte man allerede i 1942 gennem indledende heats, før ottermestrene (Kvik, som i øvrigt snart skulle overtage K.R.-otterens dominerende rolle) kunne kåres.

Det har tidligere været nævnt, at provinsklubberne blev stærkere og stærkere rivaler for de københavnske klubber. De storby-fordele, københavnernes gennem år havde haft, blev mindre udprægede, fordi de mange kursus og det hyppige samkvem havde åbnet øjnene hos provinsklubberne for de tekniske, taktiske og materielle mangler, provinsroningen havde lidt under. Dertil kom besættelsestidens rent nationale stævner, der blev sæsonens uovertrufne højdepunkter, fordi de ikke i offentlighedens bevidsthed kom til at stå i skygge af udenlandske stævner, olympiske lege og Europamesterskaber og af berømte udlændinges besøg ved danske stævner.

De store kaproningsklubber, der nu »kun« havde de nationale trofæer at stræbe efter, spredte sig over en så bred front som muligt ved at starte i en hel række forskellige bådtyper (praktiseret både af D.S.R. og K.R.), men gav derved de mindre klubbers specialtrænede hold gode kort på hånden. (Et eksempel herpå er f. eks. Odense-otterens sensationelle Danmarksmesterskab 1944).

Dette forhold medførte f. eks. en hed diskussion i RONING foran revisionen af kaproningsreglementet, idet der var røster fremme om, at DM-programmet netop skulle søges lagt så vidt an, evt. over flere dage, at dygtige roere skulle have muligheder for at vinde mesterskaber i så mange bådtyper som muligt.

Disse synspunkter slog ikke an, og ville vel også, under normale forhold, svække styrken af danske tophold.

Men den ekstraordinært udvidede bredde gav mange mindre klubber muligheder for at komme med op i toppen, og når de først havde smagt sejrenes søde frugter, var det ulige lettere at få disse roere, og mange andre med dem, til at gøre den store indsats for dygtiggørelse og træning, som heldigvis stadig var nødvendig for at nå et stort resultat.

Den hårde nationale konkurrence og den voksende bredde lagde dermed grundlaget for de store efterkrigsår, hvor netop de mange mindre og i kaproningshistorisk forstand ganske ukendte roklubber kunne dominere ikke alene deres bådtype i dansk, men sågar også i udenlandsk konkurrenceroning.

De små bådtyper

Svagheden ved mange provindklubbers kaproningsmuligheder i højeste plan havde gennem mange år været materiellet.

Det var de mest gængse typer, man rådede over – især firer med styrmand -, mens det ikke havde været muligt i større udstrækning for de mindre klubber, trods hede ønsker derom, at finde forsvarlige økonomiske udveje for en å jourføring af bådtyperne.

Med grosserer Filtenborgs gave til rosporten, hvor Danmarksmestrene gennem en årrække i 2-års inrigger erhvervede en toer med styrmand, om der for alvor gik i de små bådtyper. Man opdagede, at der var muligheder i de mindre bådtyper, og blev klar over, at med en moderne roteknik og den store adgang til at lære de nye teorier at kende, fik de små roklubber nu en virkelig chance for at være med i legen.

Det var lettere at finde to gode roere til en båd, end at skulle finde fire – eller otte.

Resultatet var, at mange klubber nu bekostede anskaffelse af toere, fordi der foruden chancen for de store resultater i det mindste var muligheden for lokal konkurrence.

Efterhånden som der blev udskrevet løb i de forskellige klasser ved kredsmesterskaberne også for de mindre og sjældnere bådtyper, og udviklingen fortsatte op gennem årene, hvor D.F.f.R. på det sidste har hjulpet klubberne med ungdomsafdelinger til en nem og billig anskaffelse af dobbelt-scullere.

Dansk Forening for Rosports store indsats gennem kursus, især de sidste lige før krigen påbegyndte trænerkursus, og den deraf følgende senere indsats med landstrænere og økonomisk støtte til klubber med stærke og talentfulde mandskaber, fulgte linierne op og konsoliderede grundlaget for dansk konkurrenceroning over en virkelig bred front.

I øvrigt er der god grund til at nævne, at Instruktørforeningen, der hovedsagelig bestod af D.F.f.R.-uddannede amatørinstruktører, bravt støttede de fastlagte linier ved at gennemgå repetitionskursus, og ved at fungere som hjælpeinstruktører ved de årlige kursus. Da foreningen efterhånden formåede at samle pengemidler til brug for instruktørsagen, blev der på denne forenings initiativ skabt undervisningsmidler i form af pjecer, film og lignende, som blev stillet til D.F.f.R.s rådighed.

Besættelsestidens (bortset fra Sorøs Grünau-besøg 1940) eneste internationale konkurrence, deltog vi i 1943 i Stockholm, hvor rolandskampen med Sverige blev gennemført.

Vort hold bestod af Viggo Olsen i sculler, Haderslev i 4årers inrigger, D.S.R.s »Studenter-firer« i de to firere og Kvik i otter. Henning Hansen fra Skjold, der var Viggo Olsens nærmeste konkurrent, blev reserve. På trods af, at det danske hold måtte ro i lånte både og ikke havde haft motorbåde til træningen, vandt danskerne alligevel alle sine løb og fik noteret maksimumspoints. Svenskernes uventede nederlag gav stødet til en stor diskussion i svensk presse om svensk ronings ledelse.

Bortset fra at sydjydske kreds skiftede formand fra Axel Rolder til Kaj Schaltz, forblev hovedbestyrelsen uændret besættelsestiden ud.

Besættelsestidens sidste år

Besættelsestidens sidste år blev også hårde at komme igennem for roerne. Efter det åbne brud med tyskerne i august 1943, skærpedes situationen på alle kanter. De voldsomme begivenheder medførte omlægninger, aflysninger og sammenligning af stævner, men man forsøgte hele tiden at bevare hovedet koldt og gennemføre alt det, der overhovedet kunne gennemføres.

Det totale forbud mod roning efter den 29. august i Københavns-området betød aflysning af efterårskaproningen, og de militære undtagelsestilstande og udgangsforbud ude over landet hæmmede al idrætsudøvelse.

Forbudsområdet østkysten fra Hundested til Gedser hindrede al roning, bortset fra Københavns havn, og det var under stærkt skærpede forhold, vi gik ind i sæsonen 1944, der skulle betyde direkte ødelæggelser af en række bådehuse. Schalburgtagen af Langelinie-klubbernes og D.S.R.s bådehuse var årsag til, at såvel D.S.R. som Skjold afstod fra at starte ved kaproningerne i 1944.

Da tyskerne kapitulerede 1945, havde klubberne, der var ramt af ødelæggelser, netop fået de værste skader udbedret, men under de sidste desperate krigshandlinger blev der tilføjet mange klub- og bådehuse nye skader, ligesom adskillige bådehuse den sidste tid havde været beslaglagt til andre formål.

RONING kunne juni 1945 bringe klubbernes rapporter over ødelæggelser og tab under besættelsestiden.

Over 50 roere var dræbt i den mørke tid. Enten henrettede for modstandskamp, døde i koncentrationslejre, dræbt under kamphandlinger eller myrdede som repressalier. Blandt disse roere var nogle af de bedste, vi har haft.

21 klubber havde været ramt af beslaglæggelse eller ødelæggelser. Deriblandt var Gefion, hvis hus som nævnt nedbrændte efter en sabotage på det ved siden af liggende bådeværft, D.S.R., som den 25. januar blev udsat for et bombeattentat, som foruden at gøre skade på bygningerne ødelagde 27 både; dog var det meste af det uerstattelige kaproningsmateriel opbevaret andet steds.

D.S.R., Kvik og Gefion blev yderligere beskudt den 5. maj af tyske krigsfartøjer, men skaderne her ramte hovedsagelig førstesalen.

Haderslev Dame-Roklub nedbrændte til grunden efter bombeattentat.

Skjold, D.F.D.S. og Glimt, der havde til huse i Langelinies lystbådehavn, blev alle udsat for bombeattentater den 5. april 1944, hvor såvel bådehuse som et stort antal både blev ødelagt.

Silkeborg Roklub blev schalburgteret 26. januar 1944. Klubhuset blev ødelagt samt klubbens 13 både foruden de af D.F.f.R. udstationerede to langtursbåde. Hellerup Roklub og Damernes Roklub led også under et attentat på Palladium, ligesom yderligere en lang række roklubber fik skader som følge af beslaglæggelser og krigshandlinger.

25 år af dansk roning, 1937-1962

af Sven Balschmidt

Artikel i "Ronings" jubilæumsnummer, nr. 1. 40 årgang. Udgivet januar 1962 i anledning af DFfRs 75 års jubilæum

Del 3. 1946-1962

Dansk ronings storhedstid

Den første rosæson efter krigen blev benyttet til at genoptage de brudte kontaktmuligheder med i første række de øvrige skandinaviske lande.

Det store spørgsmål. Hvor stærkt står dansk roning i konkurrencemæssig henseende? kunne vi naturligvis ikke få besvaret, men vi kunne måske lodde mulighederne.

De skandinaviske konkurrencer i 1945 gav af 23 starter 17 sejre, men det vigtigste var nu at knytte båndene igen.

Svenskerne var sluppet smertefrit igennem de vanskelige år, mens nordmand og finner havde haft det værre end vi. Finnerne gennem blodige krige og nordmændene gennem en ødelæggende beslaglæggelse af roklubberne, som i stor udstrækning var blevet benyttet af landssvigerne, hvilket havde forhindret nationalt sindede nordmænd i at deltage i aktiv roning i større stil.

Gensynet efter befrielsen blev stormende, og blev fejret efter alle kunstens regler. Vigtigst var landskampen Sverige-Danmark den 19. august 1945 i København, hvor vi, ganske vist med besvær, vandt landskampen med maksimumspoints. Ved denne lejlighed startede nogle engelske roere, der lå ved militære afdelinger i Tyskland.

De udsendte klubber var K.R., der gæstede Norge og Sverige, D.S.R., der tog til Sverige, og Lyngby, Kvik og B&W. der besøgte Finland.

Men vanskelighederne var bestemt ikke forbi med krigen. I mange år endnu led vi under restriktioner og indskrænkninger, og det så mere end sort ud for materiellet.

Efterhånden lykkedes det dog at få træ til bådene og udenlandsk byggede årer, og efterhånden også både, men der gik lang tid, før man kunne betragte forholdene som normale. Først juli 1946 blev der benzin til rådighed for træner-motorbådene.

1946 sendte D.F.f.R. for første gang i sin historie et dansk mandskab til Henley, idet D.S.R.s udmærkede toer uden styrmand, Secher og Pærregård, som regnedes for et af vore bedste hold, fik æren af at lægge for ved dette berømte stævne. Kun et uheld forhindrede, at vi kunne debutere med en sejr, idet danskerne i finalen, på et tidspunkt, hvor de førte, tippede rundt, fordi Pærregaards åregang var sprunget op, og uheldet ville, at Sechers åre ramte en af de bomme, der grænsede banen. Trods den forstælige ærgrelse over dette enestående tilfælde af »bad luck«, fik vi bekræftet, at dansk ronings bedste mandskaber ikke var så helt uden internationale chancer.

Men først fra 1947 kom der gang i internationale stævner for alvor.

I dansk roning var der ved at ske et tidevandsskifte. De små og mindre klubber, både i København og i provinsen, havde for alvor fået gang i træningsarbejdet.

De var ikke alene blevet dygtigere i roningsens ædle kunst, de havde fået øjnene op for de ting, der skulle til for at skabe store mandskaber.

Ledelserne forstod betydningen af materiellets kvalitet og benyttede dygtigt pengeregigheden i samfundet til at købe eller bygge nye både, men desuden gik en række gode roere (f. eks. Poul Danning fra Kvik) fra de store hold over i trænergerningen og høstede resultater, der atter gav brændstof til nye forsøg og nye fremstød.

De store, gamle klubber fik nu for alvor den internationale konkurrence at føle. De kunne ikke mere som i gamle dage ustraffet brede sig over en række bådtyper med de samme roere.

Der blev færre løb at vinde uden kamp, og ofte måtte man ud i heats før man var klar til finalerne. Fra de »mærkeligste« steder dukkede nye hold op, som slog sig frem til toppen ved sejre over de berømte klubbers mandskaber. Ganske vist var det ikke altid lige god roning, man fik at se fra disse nye holds side, men de forstod at få bådene til at flytte sig gennem fysisk styrke og blandende form, og ikke mindst gennem sejrsvilje.

Efter de store teknik-diskussioner og ændringen af stilopfattelsen var der nu en række trænere, der docerede betydningen af kraften, som adskillige steder var trådt en smule i baggrunden til fordel for

teknikken.

Det første trænerkursus efter befrielsen blev netop ledet af en af de trænere, som også lagde vægt på den fysiske styrke, nemlig Siegfred Sørensen, der efter sin Lyngby-periode havde været træner i K.R. og nu var i D.S.R.

Hans fremhævelse af, at det trods alt var kræfterne, der flyttede båden, blev med begærlighed grebet af hans elever og efterlignere. Han docerede bl. a. den gamle sandhed, at teknik er midlet, og ikke målet. »En båd flytter sig ikke en millimeter alene ved teknikkens hjælp, der skal også kraft til« blev en opfattelse, man tog til sig.

Derudover åbnede han trænerens øjne for, at der også var andre betydningsfulde felter end disse to grundlæggende begreber, Især hans psykologiske forberedelse af sine mandskaber og hans nære samarbejde med idrætslæger, for at roerne kunne nå deres højeste ydeevne, kom til at give store resultater, ikke alene for hans egne mandskaber, men også for andre klubbers trænere og de hold, han fik indsigt med under sin landstrænervirksomhed.

Sammen med idrætslægen dr. Bøje blev der lavet forsøg og forskellige former for tests, hvorved man kunne kontrollere roernes form.

At hele dette område for alvor blev draget ind i diskussionerne, gav landet over stødet til mange af efterkrigstidens store resultater.

I dag er sådanne tests blevet en vigtig del af roernes træningsforberedelser. Det blå stempel fik disse bestræbelser med D.I.F.s store arbejde før Rom-olympiaden for at indføre circuit-træningen, der på idrætsvidenskabeligt grundlag tilførte dansk idræt nye impulser og en sikker kontrol med idrætsudøvernes form.

At der virkelig var sket et tidevandsskifte, blev vi klar over ved de nordiske mesterskaber 1917 i Horten. Her var det danske hold for første gang ikke præget af de gamle københavnske kaproningsklubber. Forsvaret af de klassiske firerløb og otteren var lagt i hænderne på de jyske klubber Aarhus og Horsens. Fra pressebåden fik jeg stukket det lidt spidse spørgsmål ud fra en kendt norsk roleder: »Er dette virkelig de bedste danske rohold?«, og jeg måtte indrømme, at holdene var de hurtigste, vi havde, om end ikke de bedst teknisk roende.

Som bekendt var det med yderste kniberi, vi vandt den nordiske landskamp, nemlig med eet eneste points, og kun fordi Aarhus-otteren i det sidste løb virkelig formåede at fighte sig til en kneben førsteplads. De kommende år skulle dog vise, at skortede det i 1947 på mandskaber med fuldendt teknik, så havde vi dog fået mandskaber frem, der var hurtige og stærke, og som siden i rigt mål også skulle nå at få den tekniske afpudsning i orden.

Det vakte i øvrigt svenskernes forbløffelse, at vi kort efter Horten mødte op til de første efterkrigstids-Europamesterskaber i Luzern med et hold, der på væsentlige punkter var forskelligt fra det nordiske hold. Den voksende nationale konkurrence var årsag til, at stammen så ofte i disse år skiftede. Før Luzern anede vi intet om dansk ronings styrke målt med den europæiske.

Vi mente med rette, at skulle man en gang for alle finde ud af styrkeforholdet, måtte vi gå til EM med fuldt hold.

Under de 8 års pause havde D.F.f.R. sparet så mange penge op, at det var økonomisk muligt, med den sædvanlige økonomiske støtte fra D.I.F., at sende fuldt hold til EM.

Som en pudsighed kan det nævnes, at Kviks toer uden styrmand, der ikke roede særlig smukt, for at sige det pænt, kom med på holdet, fordi det faktisk ikke betød nogen større besparelse at lade de to roere blive hjemme.

Dispositionen vakte en vis opmærksomhed i en del af sportspressen, som kritiserede, at man udsendte romandskaber »for at fylde en bus«. Man tillagde med andre ord ikke holdet nogen chance.

Pressens holdning til roningen var dengang velvillig nok, men man regnede ikke med, at roerne kunne nå noget i Luzern. Kun eet blad havde sendt en reporter til Schweiz, men han fik til gengæld alle tiders chance.

De overraskende gode resultater gav genlyd, og at Kvik, netop det omstridte Kvik-mandskab, kunne vinde et Europamesterskab og Skjold kunne blive nr. 2 i otter, Roskilde nr. 3 i toer med styrmand og Sorø nr. 5 i dobbelt-sculler, gav stødet til en langt mere direkte interesse fra sportspressens side.

Nu må dette ikke betragtes som drilleri overfor vor udmærkede presse, for sandheden var jo nemlig den, at heller ikke vi selv havde større tiltro til, at vi skulle få noget at skulle have sagt på Rot See!

Det var også for os et tvivlsomt eksperiment, især da vi måtte byde vort hold de vel nok dårligste transportforhold, noget dansk forbund nogensinde har budt topidrætsmænd på vej til internationale mesterskaber.

For at nå frem til Schweiz med roere og både måtte vi gennem det dengang frygteligt hærgede og ødelagte Tyskland med bus. Vi måtte ikke standse, endsige overnatte, undervejs, og turen tog samfulde 3 dage i et stræk.

Vi, der var med på denne tur, mindes den imidlertid med glæde, fordi de vanskelige forhold og det tvungne bus-ophold med primitive forhold på alle områder lagde grunden til et helt enestående kammeratskab mellem de deltagende roere.

Hårde konkurrenter hjemme og sat op psykologisk til netop at få ram på diverse arvefjender, fik disse roere på den hårde, men meget interessante færd, den lokalpatriotiske atmosfære på afstand, og i stedet skabtes et sammenhold, som siden er blevet bevaret og er blevet en fast kutyme for alle senere ture. De, der tidligere havde været med, blev vogtere af denne kammeratlige atmosfære, hvor det blev en æressag at hjælpe noviceerne til at yde deres bedste.

Det har siden været en selvfølge, at fra det tidspunkt, man begyndte en D.F.f.R.-rejse, var klubtrøjerne blevet afløst af den hvide dragt med det røde bandoler. Man var blevet et mandskab, et nationalt mandskab, der delte glæder og sorger.

Sådan var det ikke altid hos andre nationer, hvor der ofte kunne ses jalousi holdene imellem.

Selv om den nationale konkurrence skærpedes, og der ofte stod gnister under de hjemlige stævner, så var den nye Luzern-ånd gået i blodet på de deltagende roere, og de videreførte denne ånd frem gennem årene, så den også i dag er en værdifuld kendsgerning.

Fik vi måske ikke i de kommende år en fast stamme, vi kunne hælde vore hoveder til, så fik vi i stedet en hel række hold frem, som kunne glide ind i billedet og afløse hinanden for kortere eller længere perioder, men hele tiden udviklende sammenhold og kammeratskab.

Ser vi på de klubber, der i årene efter krigen har været dem, der skulle kæmpe for landets ro-ære, så er der tilgået så mange og tidligere ukendte kaproningsklubber, at dette alene er et bevis på den voksende bredde i dansk roning.

Hvem ville før krigen have drømt om, at der skulle komme stormandskaber fra Roskilde, Køge, Horsens, Helsingør, Hellerup, Fredensborg, Kolding, Maribo, D.F.D.S., Bagsværd og Faxe ladeplads? Man var klar over, at storklubber som Skjold, Kvik og Aarhus skulle have teoretiske muligheder for at fortrænge Sove, K.R. og D.S.R., men de andre?

Det er vel det mest opsigtsvækkende i dansk ronings nyere historie, og det er faktisk en skam, at pladsen ikke tillader at gå nærmere ind på disse betydningsfulde klubkarrierer. Lad os i stedet sammenfatte dette forhold i en udtalelse, som Vagn Jensen i sin formandstid fremsatte: »Der findes ikke i dansk roning en klub så lille, at man ikke derfra kan vente de største resultater.«

Tiden har til fulde bevist denne påstand. Andet steds i dette jubilæumsskrift vil de enkelte klubbers resultater på de internationale kaproningsbaner blive nævnt, og jeg vil derfor her nøjes med en kort omtale af de væsentligste begivenheder, der lå til grund for de store resultater.

Det teoretiske grundlag for uddannelse af trænere skulle vise sig at bære frugt. Folk som Carl Johan Pedersen fra Aarhus skabte efter sin aktive roertid, hvor han som stroke opnåede bemærkelsesværdige sejre, en lang række fremragende mandskaber, som nåede store resultater ved Europamesterskaber og nordiske mesterskaber. Han skabte sin egen stil, der var kraft- og energibetonet og med megen vægt lagt på krop- og benkraften.

Helsingørs Svend Frederiksen sled, foruden med roerne, med de fortvivlede træningsforhold ved Øresunds-byen. Det var derfor, man så ofte fra Helsingør så gode mandskaber i inriggeren, medens outriggeren sjældnere nåede helt frem i toppen. Dog har Svend Frederiksen ind imellem skabt gode outriggerhold i de mindre bådtyper, f. eks. i toer med styrmand, der bl. a. i 1953 blev nr. 4 ved EM. Henry Sørensen i Fredensborg har fra sine erfaringer i utallige scullerløb formået at kunne lære sine roere at mestre en outrigger, og også han har nået glimrende resultater i de mindre bådtyper. Det samme gælder K.R.s Bent Jensen.

I Roskilde har især Henning Christiansen skabt fortrinlige rohold, naturligvis først og fremmest guldhølet fra 48, men derudover adskillige toere, både med og uden styrmand, i reglen med Find Petersen som ankermand. »HC« er foruden en fremragende lærer en glimrende teoretiker og ro-skribent.

Desværre er det ugørligt at yde alle de mange dygtige trænere fuld retfærdighed. Dog bør det nævnes, at Kviks letvægtsstroke, Poul Danning, gennem mere end 10 år har frembragt det ene store ottermandskab efter det andet. Hans store fortjeneste er, at han har formået at uddanne mange mandskaber på samme tid, og derigennem forstået at kunne samle mange fremragende roere om sig, ikke blot i seniorklassen, men også i de yngre klasser. Hans drengemandskaber er dominerende og er fra deres første fremtræden karakteriserende ved forbilledlig teknik og bådbeherskelse.

Langberg i Horsens og Jens Petersen i Maribo er blandt de mange, som har bragt danske kaproere i vej og skabt grundlaget for en topkarriere.

Ib Christoffersen fra Lyngby er i dag ved at få snit over D.S.R.s mandskaber, i Skjold har Børge Hougård efter sine aktive roerår skabt mange og udmærkede mandskaber, og det samme gælder Elo Tostenæs fra Bagsværd samt den dynamiske Sommerfeldt fra Nakskov Skibsværfts Roklub.

Landstræner-institutionen (som blev stiftet 1948 ved engagementet af Siegfred Sørensen) havde til hensigt at sætte de danske mandskaber op til den største begivenhed indenfor idrætten, de olympiske lege, der skulle finde sted så tæt ved os som i London.

Sidste gang disse internationale storstævner havde været afholdt, var i Berlin 1936, og nu skulle vi 12 år efter måle vor styrke med andre nationer.

Ganske vist var Tyskland og Japan blevet udelukket fra deltagelse og Sovjet var endnu ikke kommet med. Alligevel var der modstandere nok at se til.

Fra alle sider ville man være med til de første efterkrigslege, og selv om mange af de store nationer havde lidt frygteligt under krigen, var man klar til at gøre en alvorlig indsats for at nå op på førkrigshøjder.

Danske roere fik ikke alene mulighed for gennem en landstræners konsultative virksomhed at slibe formen af, men man gik et skridt videre: Man sørgede for at få idrætslægere inddragede i opbygningen af formen. Gennem dr. Bøje og dr. Mathiesen blev der givet anvisninger og råd, og der blev til de foreløbigt udvalgte mandskaber, der kunne komme på tale, indført kontrol med kost og levevaner, ligesom man sørgede for, at der blev givet vitamintilskud og ernæringskoncentrater til hver mand, for at sikre at roerne op til de store opgaver kunne være i fysisk god form.

Vi levede endnu under krigstidens efterdønninger med mangler af forskellig art, og netop derfor ansås det for nødvendigt, at hårdtarbejdende og trænende roere skulle have de nødvendige tilskud som medvirkning mod evt. underlødige kost.

Man erkendte, at man ganske vist kunne anvise en fulgyldig kost til roerne, men man var også klar over, at det ville være umuligt at få roernes familier til at ændre kostvaner, blot fordi et enkelt familiemedlem skulle til olympiade i London.

Denne ordinerings af »piller« til roerne var ikke populær alle steder, og en kritik af brugen af den slags »medicin« afstedkom en pressepolemik, hvor bølgerne gik så højt, at roerne efter legene blev beskyldt for »doping«.

Beskyldningen vakte så stor opsigt, at F.I.S.A. efter en ikke særlig loyal reportage af »doping-sagen« i et schweizisk blad ønskede sagen undersøgt.

Naturligvis endte det med en total frikendelse af roerne, men den megen blæst om sagen, parret med en nogle steder udtalt tvivl om nytten af piller og den efterhånden helt normale kostsituation, bremsede brugen af vitaminpiller.

Affæren havde imidlertid den gode virkning, at man også hos de menige kaproere blev klar over betydningen af en fuldlødig og rig kost, og der skete de kommende år en ændring af kostvanerne, som ikke var uden betydning.

Især åbnede den træneres og lederes øjne for de ikke små problemer, der lå her, ikke mindst fordi konkurrencen blev hårdere og hårdere.

Amatøridrætten verden over blev mere og mere præget af et professionelt tilsnit, idet man inddrog en hel række forhold i træningsarbejdet, som hidtil kun var blevet benyttet af professionelle idrætsmænd.

Der skulle mere og mere til for at klare sig i den internationale konkurrence.

Der skulle bl. a. bruges mange flere penge, hvis man ville gøre sig håb om at være ligemænd med de store og rigere nationer. Et eksempel herpå er f. eks. transporten af roere og materiel.

De rigere nationer kunne ofre de nødvendige beløb på at transportere deres roere med fly, de kunne indlogere dem bedre og ofre særkost og pleje dem. De kunne f. eks. også skaffe dem det nyeste og bedste materiel, og i særlige tilfælde endog give roerne forskelligt riggede både med, så de til enhver tid var situationen voksen og kunne benytte netop den båd, der bedst egnede sig til de herskende vejrforhold og hanens beskaffenhed

Udviklingen også indenfor materiellets udformning var ikke gået i stå. Vi så nye rigformer og byggemetoder udvikle sig, og selv om vi her i Danmark af al magt søgte at følge med, så kniber det stadig med at være på højde med situationen, fordi den økonomiske indsats i realiteten er overladt til klubberne selv.

Ingen danske roklubber er økonomisk i stand til at eksperimentere, selv om de skulle have bådebyggere og fagfolk, der kunne løse opgaverne. Fejlvurderinger på dette område er så kostbare, at danske klubber må nøjes med at lære af andres erfaringer. Under sådanne forhold vil vi altid være en postgang bagefter.

Heldigvis har det vist sig, at den vigtigste del af et bådehold, mandskabet, også i dette land kan nå helt i top, selv om materiellet skulle være ret ordinært. Bagsværd vandt sit EM i firer uden styrmand i Sorø 29

år gamle båd!

De store resultater i dansk roning nye guldalder skabtes gennem et årelangt arbejde for bredden i dansk roning, og gennem et fortrinligt samarbejde klubber og hovedledelse imellem.

Det var måske nok de særlige ydre forhold, der medførte at dansk roning gennem en årrække kunne siges at høre hjemme blandt verdens aller-ypperste ronationer. Men de mange fremragende resultater skyldtes ikke mindst, at så mange konkurrencelystne roere og klubber havde lært, at for at nå helt til tops, må der ydes en helt ekstraordinær indsats i alle led.

Det ses tydeligt af magtskiftet inden for de danske roklubber, at de roklubber, der på et givet tidspunkt kunne få alle de betydende led til at gå op i en højere enhed, der kom resultaterne også hurtigt.

Det var den klub, der havde et antal roere af den rette støbning, samtidig med at man havde den rette træner, samtidig med at man havde den rette ledelse (der formåede at skaffe det nødvendige og rette materiel), der nåede frem i forreste linie.

Mange, mange klubber har i årenes løb haft f. eks. gode roere, men manglet egnet materiel eller savnet den rette træner.

Andre har haft materiellet, men manglet roerne og så fremdeles.

Det viser sig, at de steder, hvor der har siddet en dygtig og handlekraftig bestyrelse, har det været muligt at skaffe roere, træner, motorbåd og kaproningsbåde.

Vi må have lov at tro, at der også i fremtiden vil være klubber, hvor alle disse ting går op i en højere enhed, og at tro, at når dette er tilfældet, så kommer resultaterne også hurtigt, også resultater som kan sammenlignes med dem, vi opnåede i guldaldertiden«I

Men naturligvis vil det, nu hvor bl. a. Tyskland og Rusland er kommet med i konkurrencen, blive en hel del vanskeligere for dansk roning at kunne dominere så kraftigt, som det var tilfældet i Luzern, London, Amsterdam, Milano og Macon over en bredere front.

De senere års danske resultater har ikke kunnet stå mål med dem, vi opnåede i de gyldne år lige efter krigen. Det skyldes ikke blot, at vi har savnet tilstrækkeligt stærke mandskaber, det skyldes ikke mindst at vore modstandere er blevet flere og at det hos de store nationer er lettere at finde frem til de hold, der har den lykke at kunne få alle tegn i stjernerne til at stå gunstigt.

Man er naturligvis også i de store nationer klar over, at dette nødvendige sammenspil mellem alle faktorer er en nødvendighed, og man går forskellige veje for at tilvejebringe netop de gunstigst mulige vilkår for nationens udvalgte mandskaber.

Som vi har betrådt vejen med et samarbejde over f. eks. instruktør- og trænerkursus og landstrænervirksomhed, er man andre steder gået videre med f. eks. kombinerede mandskaber, stort anlagt forskning såvel med materiel som med træningsmetoder og meget andet.

Vi har forsøgt at indføre lovmæssige muligheder for en vis kombination af romandskaber, men indtil nu har dette ikke håret synlige frugter, dels fordi mulighederne lovmæssigt endnu er begrænsede, dels fordi vore bedste kaproere inden for klubbernes egne rammer har forstået at finde derhen, hvor mulighederne er størst, enten fordi en klub har træneren eller den har materiellet eller den har de andre gode roere

Første EM afholdt i Danmark

Et særligt højdepunkt for dansk roning nåedes i 1953, hvor vi med glans kunne være værter for kammeraterne fra de øvrige lande med et Europamesterskabsarrangement, hvor russerne for første gang var med. Ved den lejlighed blev det endnu en gang slået fast, at et forbilledligt samarbejde i alle led skulle give store resultater.

Med henblik På et Europamesterskabsstævne havde en række fremtrædende danske roledere med Gudmund Schack i spidsen påtaget sig at skabe de nødvendige baneforhold.

Fra naturens side var Bagsværd sø velegnet, men forholdene for roerne var meget primitive og uegnede til at rumme et internationalt storstævne af Europamesterskabs-format. Københavnskredsens gamle domæne på Aldershvile-pynten var ganske vist blevet af mere permanent art, efter at man havde fået flyttet Lyngby Roklubs gamle bådehus over som fast hjemsted for Bagsværd Roklub, de københavnske kaproere og for regattaernes gæster.

Ordningen var i begyndelsen en gevinst for alle parter, men det kunne ikke undgås at virke hindrende i den sidste ende, når både en roklub skulle have sit daglige virke her samtidig med at bådehal og omklædningsrum i perioder skulle benyttes af samtlige københavnske kaproere.

Da bådstativerne desuden var stærkt forfaldne og stod foran en fornyelse, var man klar over, at noget måtte ske.

Et yderligere moment kom ind i sagen, da røster inden for Gladsaxe kommune ønskede parken »renset«.

Det skal medgives, at ikke alt, hvad der var arrangeret ude på pynten, var skønhedsåbenbaringer, men det var nu ikke roernes alt sammen.

Problemet var ofte til overvejelse i kommunen, og der forelå under krigen et projekt, der tilsigtede at samle hele søsporten på et areal ved Nybrogård lige ved siden af startbroen.

Imidlertid var det store kompleks, som »Haraldsgave« omfattede, og som havde arealer lige ned til søen, under slutningen af besættelsen udbudt til salg. Gudmund Schack blev sat på sporet af denne mulighed, men dels kunne man ikke på dette tidspunkt skaffe økonomiske udveje for et så omfattende køb, dels blev ejendommen kort efter købt af Bagsværd Kostskole.

Da restauranten »Søpavillonen« 1948 blev ledig og skulle sælges, kunne Schack og konsorter omgående gå i aktion. Ved en tvangsauktion købte en kreds af disse fremsynede roledere restaurant og areal, og hermed var begyndelsen gjort til at skabe et virkeligt rostadion.

Der blev stiftet en regatta-forening, der skulle skaffe midjer og skabe grundlag for en udbygning, og man fik en rokyndig mand, Kjerulf-Jensen, der på dette tidspunkt var formand for Bagsværd Roklub, til at drive restauranten for egen regning mod en fast afgift, og man gik i forhandlinger med Gladsaxe og Københavns kommuner for at få gang i sagerne.

Forhandlingerne sluttede med, at en del af arealet blev udlagt til et rosportscentrum under Københavns Idrætspark, og der blev bygget hus og bådstativer.

Man kunne nu flytte fra Alderhvile-pynten, hvorved det gamle hus alene blev tilholdssted for Bagsværd Roklub og bådstativerne og andet mindre pyntende kunne fjernes.

Da »Søpavillonen« 1952 nedbrændte totalt, måtte man i gang med at bygge igen, og resultatet blev den moderne Regatta-Pavillon.

Der blev her skabt det nødvendige grundlag for et Europamesterskabsstævne, som F.I.S.A. havde besluttet at henlægge til Danmark 1953.

Stævnet blev en stor succes, takket være det grundigt tilrettelagte arrangement. At det også økonomisk kunne løbe rundt uden at belaste den tegnede garantikapital, kunne vi takke roerne for, som under alle stævnets dage sørgede for nationale bedrifter, der trak publikum til i store mængder.

Danmark blev endnu en gang næstbedste nation (efter Sovjet) ved at vinde eet Europamesterskab ved Bagsværd Roklubs firer uden styrmand, en andenplads ved Kvik i otter, der her fik sit store gennembrud, en tredjeplads ved Roskildes toer uden styrmand og endelig en fjerdeplads ved Helsingørs toer med styrmand.

Den gyldne periode for dansk roning var imidlertid ved at være forbi. Bortset fra Roskildes EM i toer uden styrmand 1954 blev det ikke til flere Europamesterskaber til danske roere eller til olympiske sejre, men vi nåede dog hvert år siden at kunne sende gode og stærke hold ud til de repræsentative stævner, hold som kunne holde fanen højt og hjembringe smukke placeringer, men til sejre blev det ikke.

Konkurrencen var blevet hårdere, og vi er nu igen i den situation, at vi er blevet vældig glade blot for finaleplaceringer!

Tyskernes store styrke inden for den moderne roning har medført, at det bliver endnu sværere at finde vej frem til finalerne, et forhold, som også russerne, italienerne og alle de andre stærke nationer må affinde sig med.

Der er i dag så mange store nationer om at dele de 5-6 finalepladser i de internationale bådtyper, der er til rådighed, at det vil være utopisk at regne med, at danskerne endnu en gang, som f.eks. i Milano kan få alle syv både i finalen og hjemføre 3 guldmedaljer og 2 sølvmedaljer plus en fjerde- og en sjetteplads.

Indadtil har dansk roning styrket sin position. Med tipsmidlernes støtte og hjælp fra fonds som Carlsbergs Mindelegat og Tuborgfonden er det lykkedes at udbygge baner, bådehuse og materiel.

Små klubber, der har vist resultater, har fået trænermotorbåde og nye kaproningsbåde, baner er udbygget og moderniseret, og der er i dag et økonomisk grundlag at byggede på i instruktør- og træneruddannelsen.

Et nyt væsentligt indslag i dansk kaproning kom med den nye jydsk bane i Brabrandt ved Aarhus.

Allerede i 1939 flyttede Aarhusroerne på initiativ af Carl Johan Petersen, Melballe og Arne Svanhede kaproningstræningen herud, og naturligt nok tumlede men i Aarhus med planer om at skabe en jydsk modvægt til Bagsværd sø.

Ved et forbilledeligt samarbejde mellem de fem aarhusianske klubber, byråd og sogneråd lykkedes det via beskæftigelseslovgivningen at få skabt en virkelig god bane med fair chancer for alle både.

Det nedsatte udvalg med kontorchef A. Bach fra Aarhusstudenterne i spidsen lagde et enormt arbejde i anlægget, og siden indvielsen i efteråret 1944 har der været afholdt mange store stævner, både danske og nordiske mesterskaber her. Eksemplet fra Aarhus smittede, og også den omstridte Odensebane blev moderniseret med bygninger og en drejelig startbro, så der kunne afholdes stævner med en fast start uden at forhindre den almindelige færdsel på kanalen.

Banedommerkursus

På forslag af Knud Olsen etableredes særlige kursus for officials. Det første fandt sted 1946 i D.S.R.s bådehus, og gentoges flere steder i provinsen. Gennem årene har disse betydningsfulde arrangementer fundet sted med mellemrum, således at vi i dag råder over en dygtig stab af banedommere og officials, hvoraf en del endda har erhvervet internationalt dommercifikat og har stået deres prøve ved EM og olympiske lege. Banedommerudvalget har bestået af F. Aa. Hansen, Wedege Mathiassen, dr. Mathiesen og Knud Olsen, ligesom Jørgen Krause har medvirket.

Landstrænervirksomheden er blevet fortsat med stort held. I de seneste år har denne vigtige del af dansk kaproning været lagt i hænderne på Villy Sørensen, således at de mindre klubber stadig kan opnå sagkyndig bistand til træningen af deres mandskaber.

Noter om kaproningen

Andet steds gennemgås kaproningsresultaterne i kronologisk orden. Her skal derfor kun nævnes nogle sideordnede begivenheder, som jeg har fæstnet mig ved i efterkrigsårene.

1947 engagerede D.S.R., som også før i tiden havde sørget for udmærkede udenlandske trænere til sine roere og dermed givet impulser til hele den danske roning, ungarenen Tibor Machan.

Hvorvidt han havde fået betydning for dansk ronings opfattelse af ro-teorierne, såfremt han havde kunnet fortsatte gennem en årrække, er ikke godt at vide i dag. Han begyndte helt forfra med studenterroerne og lagde deres stil om, men det gav ikke noget resultat i form af sejre.

Klubben søgte tilbage til Ernest Barry, som fra 1948 og nogle år fremover arbejdede med studenterne, men det blev ikke til de store resultater, han havde nået før i tiden. Der kom naturligvis adskillige smukt roende hold ud af samarbejdet, men fortidens dominerende stilling kunne D.S.R. ikke erobre tilbage.

1948 indstiftede D.F.f.R. Udmærkelsestegnet for kaproere. Det uddeltes i både guld og sølv med tilbagevirkende kraft, og efter medaljeregningen ved de olympiske lege i London 1948 indeholdt denne fornemme »adelskalender« 67 guld- og 169 sølvmærkeindehavere!

Olympiadeåret gik ikke til ende uden en større debat, som satte sindene i bevægelse. Udtagelserne til disse fornemme mesterskaber blev årsag til uoverensstemmelser på grund af misforståelser af de regler, der var blevet forkyndt, og debatten førtes ud i såvel sportspressen som ind i den olympiske komité.

Udtagelserne kom imidlertid til at stå ved magt, og da der ikke kunne rokkes ved kendsgerningerne, gravede de forurettede stridsøkserne ned, og man kunne begynde på en frisk.

Uoverensstemmelserne medførte dog, at man fra D.F.f.R.s side i de følgende år prøvede at finde frem til udtagelsessystemer, der tilgodeså alle interesser: at finde vore bedste hold uden at gå andre kandidater for nær.

1949 besluttedes det at nedsatte en permanent udtagelseskommité, der skulle følge alle udtagelsesløbene. Samme år stiftedes i København en regattaforening, hvis formål var at støtte bestræbelserne for at udbygge kaproningsanlægget i Bagsværd.

Den nye, moderniserede Brabrand-bane fik sit blå stempel ved at være vært for det første DM, som blev stor succes for arrangørerne.

1950 ordnede fire københavnske rokklubber deres specielle »landstrænerproblem«, idet de i fællesskab engagerede Siegfred Sørensen som træner for deres topmandskaber. Det var D.F.D.S. (dobbelt-sculleren), Kvik (toer uden), Hellerup (firer uden) og Bagsværd (toer med). D.F.D.S. og Hellerup fik bonus, bl. a. i form af to Henley-sejre. For Parsner og Aage Larsen var det jo en gentagelse, men det var en virkelig sensation, at Hellerup formåede at vinde den fornemme firer uden styrmand i Henley.

1952 afholdtes i Cannes et »internationalt criterium« for inriggere. Arrangørerne havde håbet at få lov at kalde dette stævne for et Europamesterskabsstævne, men dette blev forbudt. Fra dansk side deltog Aalborg, der blev nr. 2, og Nykøbing Mors, som blev nr. 4 i hhv. 4og 2-årers inrigger.

Ved Bedford-regattaen i England vandt K.R. dobbelt-sculler, Skjold firer uden styrmand, og de to klubber slog i fællesskab Englands tredjebedste otter!

1953 blev Bagsværds nybagte Europamestre i firer uden styrmand inviteret en tur til Argentina i lighed med enkelte andre landes Europamestre -, det blev dog kun til en andenplads til et argentinsk hold, som i øvrigt året efter kom til Europa og vandt Europamesterskabet.

Samme år var Brabrand værter for de nordiske mesterskaber. Ved det dertil knyttede internationale

rostævne sattes ny rekord. Der var bl. a. anmeldt 9 senior-ottere!

1954 vandt Roskilde Europamesterskabet i toer uden styrmand i Amsterdam ved overlegent at slå de russiske Europamestre. Vi fik sølv i firer med styrmand og otter og blev for foreløbig sidste gang næstbedste ronation.

Året efter fik en rekonstrueret firer uden styrmand fra Bagsværd sølvmedalje ved EM i Gent.

Siden har dansk roning ikke nået højere placeringer ved EM og OM end fjerdepladser.

Vi har dog så godt som hvert år siden nået dette i øvrigt udmærkede resultat, men flere medaljer i de 25 år er det ikke blevet til.

I alt har høsten dog været ganske god. Dansk roning har i de forløbne 75 år (men de allerfleste dog vundet de sidste 25 år) vundet 12 guldmedaljer, 21 sølv- og 13 bronzemedaljer ved europamesterskaber og olympiske lege.

Langtursroningen

Den fremtrædende stilling, dansk kaproning havde i offentlighedens bevidsthed, havde i nogen grad stillet langtursroningen i skygge.

Først i slutningen af 1937 var utilfredsheden blandt langtursroerne blevet så stærk, at D.F.f.R. på Vagn Jensens initiativ den 27. februar 1938 indkaldte interesserede langtursroere fra hele landet til et møde i Odense, hvor de kunne få lejlighed til at fremsætte deres ønsker.

Kort efter nedsatte D.F.f.R. et langtursudvalg, og langtursroerne kunne dermed begynde deres organisatoriske liv.

1939 fik langtursroerne deres egen fagminister i Tscherning Christensen, og med nedsættelsen af et landslangtursudvalg, der skulle påpege de forbedringer, der var påkrævede, og gennemarbejde dem, inden de nåede frem til hovedbestyrelsen, var der skabt et organisatorisk instrument, som hurtigt skulle få betydning for langtursroningen.

Man startede naturligvis i stor stil. Der nedsattes særlige udvalg i hver kreds, der arrangeredes træffestævner, fællesture, styrmandskursus, langtursaftener, bådeudlån og bådebytninger m. m. m.

Der skete så meget, at der blandt ældre langtursroere hævdedes røster om »over-organisering«.

Besættelsestiden greb naturligvis særligt hindrende ind for denne frimandsidræt, men krigstidens lukning af grænserne medførte også, at D.F.f.R. kunne opspare penge på budgetterne, penge som var beregnet til deltagelse i internationale mesterskabsstævner o. l.

1940 kunne man starte med 2 udstationerede langtursbåde, og man nåede 1947 op på 10 både placeret i de mest yndede farvande i landet. Langturspropagandafilm så dagens lys, og der udsendtes vejledninger og lærebøger.

Restriktionerne forblev på grund af minefaren i kraft længe efter 1945. Først den 22. juni 1950 ophævedes de sidste restriktioner, selv om der mange steder stadig kunne være minefare.

En ganske særlig festlig begivenhed blev i 1949 »Hugin«s vikingefærd til England. Initiativet blev taget af Turistforeningen for Danmark, der i Frederikssund lod bygge en tro kopi af et vikingskib, som bemannet med danske roere drog på langtur ved hjælp af sejl og årer til England, hvor roerne fik en varm modtagelse.

Det blev en verdensomtalt propaganda for Danmark, og roerne, der var udpeget af D.F.f.R. og var under ledelse af bl. a. Erik Kiersgård, løste på fortrinlig måde den ikke altid lige lette opgave at repræsentere deres land og deres idræt ved de mange storslåede festligheder, som de sportsbegeistrede englændere satte i scene.

1945 vedtoges et nyt langtursreglement efter svære fødselsveer og megen og varm debat.

Det første kursus for langtursstyrmandsinstruktører blev afholdt september 1951, og siden er der ude i kredsene afholdt adskillige langtursstyrmandskursus, ligesom man nu har fået hele dette teoretiske grundlag sat i system.

Desværre har det ikke kunnet undgås, at den danske roidræt gennem de 25 år er blevet ramt af tragiske uheld og ulykker.

Selvom man gennem forordninger og reglementer har skabt et grundlag for at dyrke langtursroning under sikre og trygge forhold, ofte på trods af, at somme langtursroere følte disse bånd som alt for snærende, så bar man ikke kunnet eliminere menneskelige fejltagelser og letsindigheder.

Det er heldigvis sjældent, at vor idræt rammes af den slags meningsløse ulykker, men ukendskab og letsindighed har dog kastet mørke skygger over en strålende form for idrætsudøvelse.

Stadig arbejder man på at indskærpe betydningen af kunnen og dygtighed, på betydningen af materiellets pleje og indretning og dets brug.

På dette vigtige felt har landsudvalgets og kredsudvalgenes arbejde for at forbedre og sikre, nået store resultater, Udover det teoretiske grundlag har man arbejdet på at fremskaffe særligt egnede redningsbælter og andet udstyr.

Langtursnålen, som blev indstiftet 1935, indehaves i dag af en lang række roere. Nål nr. 1000 faldt i 1953 og tildeltes ved lodtrækning Noll Sørensen fra Hellerup.

Friluftsrådet overdrog den 30. maj 1954 lejrgrunden ved Nivå til Københavnskredsen. Der er her opført en toilet- og badebygning.

Ungdomsroningen

Roning for de helt unge har været en kendsgerning inden for adskillige roklubber længere tilbage end de 25 år, der her behandles.

Især har klubber som Kvik og K.R. i en meget lang periode været initiativtagere på dette område.

Eksemplet har da også smittet af, og der har været oprettet adskillige ungdomsafdelinger landet over, ligesom mange ungdomsafdelinger dog også er blevet lukket igen.

Hver for sig forsøgte klubber at gå ind for de nye tanker, men dels var stemningen ikke alle vegne lige positiv over for drengene (man var ikke altid begejstrede for at få den kære roklub omdannet til en »børnehave«), dels savnede man et mål for de unges uddannelse og opgaver til dem, og endelig var problemet om instruktører og ledere en stor og vanskelig opgave at løse, såfremt man ville have ungdomsroerne til at dyrke deres idræt uden for den ordinære rotid.

I årene under og lige efter besættelsen så mange nye former og ideer for drenge og pigers roning dagens lys. Mange steder indførtes ferieroning, således at skolebørnene kunne lære at ro i klubberne under ledelse af enten en lærer eller af klubbens egne instruktører.

Det var en udmærket propagandaidé, der fandt sin løsning ved, at klubben stillede materiel og instruktører til rådighed og skolevæsenet betalte udgifter til bl. a. de lærere, der medvirkede, samt dækkede klubbens omkostninger til arrangementet.

1945 indførte Kvik, under Poul Fatums ledelse, en veritabel skoleroning, således at roningen faktisk blev en idræt direkte under skolevæsenet. Også her stillede klubberne materiel og hus til rådighed, mens lærere, der var ro-uddannede, forestod undervisningen. Sådanne arrangementer kom i stand flere steder, således bl. a. i Odense.

Fra alle sider var man nu blevet klar over, at skulle man have en chance for at få tag i de unge inden de blev slugt af andre idrætsgrene, måtte man gå ind for en almindelig ungdomsroning for de helt unge overalt. Det var blot det med måden.

Var vort materiel umiddelbart egnet til at blive benyttet rigtigt af børn? Skulle man nu til at anskaffe særlige både og årer? Hvor fik man ledere og instruktører fra? Kunne man spænde buen højere ved at lade de sædvanlige instruktører, der normalt har nok at gøre ved aftenroningen, træde i funktion allerede om eftermiddagen? Hvorledes ville de helt unges status blive i klubberne? Hvad skulle man sætte dem til? Kunne de få at træne og starte i kaproninger? O.s.v.

1947 besluttede D.F.f.R. at indsætte et særligt medlem i hovedbestyrelsen med ungdomsproblemerne som særligt domæne, og på generalforsamlingen valgtes Sven Balschmidt til dette hverv.

Efter at have kontaktet en række af ungdomslederne landet over, indkaldtes i oktober samme år til et møde i Odense, hvor man sammen med enkelte andre medlemmer af hovedbestyrelsen kunne drøfte de problemer, der var, og finde udveje for at løse dem.

En ting syntes klar fra starten: skulle man have en rimelig chance for at få tag i de unge, måtte man også give dem muligheder for at konkurrere

Man fik alene på dette område en række problemer tæt ind på livet. Man måtte have klare udtalelser fra lægelig side, så man var sikre på, at de foranstaltninger, man satte i gang, ikke på nogen måde kunne få skadelig indflydelse på de unges fysik.

Dernæst måtte opstilles forskellige former for rammer, hvori ungdomsroningen kunne indpasses i klubbernes daglige liv, uden at ødelægge noget af det bestående klubliv. Endelig måtte man finde frem til en løsning på det altoverskyggende leder- og instruktørproblem.

Det er naturligvis klart, at der var mange meninger om de metoder, der kunne bruges, men heldigvis var man enige om målet. at lade de helt unge få en så grundig og altomfattende uddannelse som roere, at de kunne gå ind i de voksnes klubber som fuldt uddannede roere (dog helst også kommende instruktører, ledere, kaproere o.s.v.).

Hvis disse bestræbelser kunne lykkes, ville presset efter hånden aftage på de instruktører, der hidtil havde

arbejde med de voksne begyndere, efterdi man måtte forudse, at den normale rekruttering til en roklub skulle komme fra børnene der kunne vokse naturligt op i klubbens liv. Dermed skulle, en vigtig fase, nemlig uddannelsen, kunne finde et naturligt leje.

Så let var det naturligvis ikke. Ungdomsroningens historie i de 25 år har vist, at der førte mange veje til Rom, og at denne by lå temmelig langt borte!

Det kan vist godt siges nu, at der ikke er to klubber, der har løst deres ungdomsproblem helt ens. Store klubber med mange instruktører og tilstrækkelig økonomisk baggrund kunne lettere sætte ungdomsarbejdet i gang, end små klubber med daglige instruktørvanskeligheder.

Vi har derfor set roklubber, der kunne sætte lønnede inspektører og lærere ind på at forestå opgavens løsning, men vi har også set klubber, der har løst problemerne ved at optage drengene som almindelige medlemmer (til nedsat kontingent) og ladet dem uddanne sammen med og sideordnet med de øvrige medlemmer.

En overgang mente man, at løsningen var at lade skolelærere uddanne som instruktører, således at lærerne dels kunne forstå en regulær skoleroning og dels kunne hjælpe klubberne ved i deres fritid at arbejde med de unge inden for klubbernes rammer.

D.F.f.R. holdt i 1947 med disse tanker i hovedet et særligt instruktørkursus for lærere. Der var 20 deltagere, hvoraf de 14 var lærere. Desværre kom der ikke mange pølser ud af det skind.

Lærere med speciel uddannelse i en idræt er der god brug for i mange idrætsgrene, og i mange af disse andre idrætsgrene er der tilstrækkelige pengemidler til at betale lærerne en timeløn for dette ekstraarbejde. Disse midler har en roklub normalt ikke. Vi må erfaringsmæssigt støtte os på gratis arbejdskraft, og med den stærke bejlen, der er til lærestanden andre steder fra, er der måske ikke noget at sige til, at mange lærere foretrækker at bruge deres fritid på de steder, hvor de kan få deres timeløn betalt.

Vi har dog haft lærere som ungdomsledere og instruktører, men det har i hovedsagen været sådanne steder, hvor læreren i forvejen var roer, og derfor havde en speciel indstilling til roning og klubben. Foreløbig syntes der ikke at være nogen løsning på dette problem, idet der ikke i dag findes en roklub, der har råd til at betale normal timeløn til lærere ud af de stramme budgetter.

Vi har måttet gå andre og mere krogede veje, men at ungdomssagen nu er kommet for at blive i dansk roning, er en kendsgerning. Af vore 143 roklubber har de 112 i dag ungdomsafdelinger!

Men man måtte også klare andre opgaver. Først og fremmest gjaldt det om at få klubberne i gang, og dernæst at hjælpe med til at skabe noget, der kunne holde de unges interesse fangen.

Man var klar over, at kaproningen var en væsentlig faktor. 1948 vedtog generalforsamlingen efter lange forudgående drøftelser og debatter i RONING og mellem fagfolk, de nødvendige lovændringer, således at der i kredsens kaproninger kunne udskrives løb for ungdomsroere.

Landslejr

For at skabe noget, der kunne interessere de unge, der ikke ønskede eller kunne komme til at ro kaproning, indførte man begrebet landslejr, en art sommerlejr for ungdomsroere af begge køn, hvor de unge dels kunne nyde sommerens glæder og dels lære noget væsentligt om deres idræt.

Den første lejr af denne art fandt sted på Fænø 1949. Hovedledelsen af denne lejr blev lagt i hænderne på S. N. Heilbo, der fik voksen hjælp af ungdomsledere fra hele landet. Lejren blev en stor succes, og der har hvert år siden været afholdt landslejr forskellige steder i landet, og altid under Heilbos overopsyn.

Det store omfang, lejrene har fået fra starten, har begrænset antallet af muligheder, fordi det har været nødvendigt at holde sig til steder, der har kunnet stille sanitære og køkkenmæssige forhold til rådighed af en vis størrelse.

Disse meget omfattende arrangementer har stillet store krav til lederne, som har brugt deres sommerferier til formålet, og til de nærliggende klubber, som har stillet materiel til rådighed for deltagerne.

Gennem disse lejre er der skabt et grundlag for en rigtig ro-opdragelse, og arbejdet er videreført i klubberne, hvor man gennem de seneste år mere og mere er ved at komme ind på tillempede former for langturstroning og mere private sommerture.

Økonomisk har etableringen af ungdomsafdelinger i klubberne været tunge byrder. Gennem D.F.f.R. har der hvert år siden 1949 været bevilget penge af tipsmidlerne, og disse penge er uddelt til klubberne til indkøb af materiel via kredsene.

Efter en lidt spagfærdig begyndelse med kaproningsløb for drenge, hvor det sine steder kneb med at få felterne besat, er der de sidste 5 år sket en nærmest eksplosiv udvikling. 1954 var der ved efterårskaproningen på Bagsværd sø anmeldt ikke færre end 9 drengehold. Der måtte heats til, og i finalen var der kun 1,2 sek. mellem de første tre både.

Det har vist sig, at ungdomsløbene har tilført vore stævner nyt blod. Ikke alene giver de mange unge

bådehold hinanden hård kamp og derfor megen spænding, men de har også formået at imponere ved den overlegne tekniske beherskelse af årer og materiel. Hvad selv de største optimister ikke turde drømme om, er ved at gå i opfyldelse: drengehold af høj roteknisk standard og vel at mærke drengehold af en sådan klasse, at klubber i mange tilfælde har kunnet føre rene drengehold lige op i de voksne klasser, hvor de i løbet af få sæsoner har kunnet kæmpe sig op i seniorklassen til Danmarksmesterskaber og repræsentative opgaver ved Europamesterskaber og olympiske lege. Et eksempel herpå er Kviks senior-otter, der startede som drengetooth.

Kredsens ungdomsudvalg har gennem årene haft et udmærket samarbejde med D.F.f.R., og på de årlige møder har man drøftet problemerne og afstukket retningslinierne for arbejdet fremover.

1955 afholdtes i D.S.R. det første egentlige ungdomslederkursus med 22 deltagere fra 18 klubber, og arbejdet er blevet fortsat med et kursus 1956 i Aalborg, og senere kursus i Vejle og i København. Disse kurser har været afholdt som weekendkursus, og vil vel efterhånden finde sin rette form. De har dog allerede nu været vigtige inspirationskilder for de deltagende ledere, som ikke alle har haft lige nemme kår at arbejde under hjemme i klubberne.

Nye tanker er blevet luftet på disse kurser, og man har fået nye ideer at øse af. Eksempelvis har de metoder, man har brugt i f. eks. Hellerup og Aalborg, hvor man simpelthen har oprettet særlige ungdomsbestyrelser og metodisk uddanner andet- og tredjeårs drenge til hjælpeinstruktører og ledere, båret megen frugt.

1957 fik D.F.f.R. af Krista og Viggo Petersens Fond 2000 kr. til brug for indkøb af vandrepræmier ved ungdomsløb i kredsens kaproninger.

Da D.F.f.R. 1959 udskrev den første egentlige selvstændige kaproning for drenge, blev præmierne til disse løb også skænket af fondet. Stævnet var oprindeligt arrangeret i forbindelse med jubilæumskaproningen på Guldborgssund ved Nykøbing F., men måtte aflyses på grund af vejrforholdene og siden henlægges til Sorø i forbindelse med denne store regatta. Der var udskrevet løb i følgende bådtyper: Firer med styrmand (7 deltagere) single sculler (6 deltagere), dobbelt sculler (6 deltagere) og otter (2 deltagere).

1959 bevilgede D.F.f.R. et beløb til indkøb af 6 dobbelt-scullere til klubber med ungdomsroning, idet man var klar over, at netop denne bådtype ville være særlig egnet for endnu ikke fuldt udvoksede unge, ligesom den stillede så store krav til roteknikken, at den ville danne det bedst mulige grundlag for en virkelig god uddannelse.

At så netop scullerbådene er så vanskelige at ro, at kun roere, der virkelig har trænet og øvet sig længe, ville kunne formå at yde et maksimum af kræfter, var et argument mere til netop at gå ind for disse bådtyper.

Bådene blev efter ansøgning (22 ansøgere) fordelt ved lodtrækning, og betalingen fordelt over 3 årlige perioder, men dog sådan, at hvis en klub havde kunnet starte i et drengeløb med båden i to på hinanden følgende år, blev det tredje og sidste afdrag at betragte som et tilskud og derfor eftergivet.

Man har nu yderligere sat en produktion på 6 dobbeltscullere i arbejde, således at endnu flere klubber kan få gavn af denne gestus.

Da Balschmidt maj 1949 atter måtte overtage redaktionen af RONING, blev han i hovedbestyrelsen afløst af Poul Fatum, der bestred posten til 1952, hvor han blev afløst af Svend Flejsborg fra Nyborg. 1954 overtog Munk Jensen posten som ungdomsroningens øverste leder, og han blev 1956 afløst af Lunn Nielsen, Silkeborg, der i dag bestrider denne vigtige post.

I dag er ungdomsroning en kendsgerning i danske roklubbers liv. Den har ganske vist ikke formået at løse alle problemerne, men man er kommet i gang, og man er kommet for at blive!

Dameroningen

Udviklingen inden for dameroningen har været uden de store udsving til nogen af siderne. Der er blevet oprettet nye dameroklubber, men udviklingen mange steder synes at gå i retning af de kombinerede klubber, således at herrer og damer samles under samme tag, samme ledelse og samme vilkår.

1937 bestod D.F.f.R. af 18 rene dameroklubber og 75 kombinerede og herreklubber.

1961 var der i forbundet 25 rene dameroklubber mod 117 kombinerede og herreklubber.

Medlemstallet i alt var 1936 1427 dameroere mod 2905 i 1960.

Konkurrencemæssigt set har dansk kvinderoning, bortset fra en god periode under og lige efter besættelsen, ikke udviklet sig særligt, hverken kvantitativt eller kvalitativt, specielt ikke sammenlignet med de førende europæiske lande.

De østlige landes maskuline og næsten professionelle måde at drive kaproningen frem på hos damerne, har medført en vis tilbageholdenhed fra internationale konkurrencer hos dameroerne i de vestlige lande. Det skal medgives, at der også i de østlige lande findes både søde og kvindelige kaproere, men

hovedindtrykket af de østlige kvinde-hold er forstemmende maskulint.

Hos os mener vi, at roning for kvinder kan dyrkes i alle roningens faser, uden at det går ud over kvindeligheden, og den linie ser vi meget nødtigt brudt. Ved en alt for ensidig indsats for kaproning favoriseres de hold, der kan mønstre de største og stærkeste kvinder, og hvis man ligefrem ser en fordel i at få frembragt kvindehold, der for enhver pris skal kunne sejre, er der alvorlig fare for, at man går for vidt, idet man derved tolererer, at ukvindelige damerorere i praksis kommer til at stå som idealet for idrætten.

Med den overhåndtagende østlige dominansen af damernes europamesterskaber, som indførtes 1954 (efter at man fra 1951 havde afholdt en særlig damekaproning i forbindelse med herrernes europamesterskaber, uden dog at lade EM-titler følge med), har de vestlige lande i nogen grad holdt sig tilbage. Der har fra dansk side enkelte gange deltaget damehold i disse mesterskaber, men det har endnu ikke givet finalepladser. Om det nogen sinde sker er vel tvivlsomt under de eksisterende forhold.

Heldigvis har vi mulighed for at samarbejde internationalt med i første række Skandinavien, hvor både svenske, norske og finske dameroere er ved at få facon over kvinderoningen, men også Holland og England har dameroning, som i vilkår meget ligner vore.

Desværre er de formindskede udsigter til repræsentative løb for danske dameroere blevet en medvirkende årsag til, at dansk kvindekaprøning ikke kan mønstre tilstrækkeligt mange førsteklases hold, selv til national konkurrence.

Imidlertid har man nu forsøgt at bringe nyt liv i dansk kvindekaprøning ved i lighed med uddelingen af dobbeltscullere til drengene at uddele 6 dobbeltscullere til dameroerne. Denne bådtype er fortrinligt egnet til damerne, og man venter sig meget af den.

I 1946 blev i øvrigt indført et dansk mesterskab i 4-årers inrigger. Damerne var dengang glade for denne officielle anerkendelse, men i dag ser man hellere denne bådtype afviklet som mesterskabsløb.

Ved de nordiske mesterskaber 1950 blev der for første gang afholdt nordiske dameløb, og ved kongressen 1955 ophøjedes firer med styrmand som nordisk mesterskab. Det vandtes i øvrigt af Finland, med Danmark ved Aarhus Dame-Rokklub på andenpladsen. Først i 1959 blev det vedtaget, at dameløbene skal tælle med i nationskonkurrencen om Nordisk Cup.

Et nyt Danmarksmesterskabsløb indførtes 1954, idet single sculler kom med blandt vore mesterskabstitler for damer. Det første DM vandtes af Ruth Larsen, Nykøbing F.

Internationalt har danske dameroere deltaget både i Holland og England.

Ved den internationale dame-regatta i Amsterdam 1952 blev Danmark ved Aarhus Dame-Rokklub nr. 2 efter Holland. Ved det tilsvarende stævne i forbindelse med europamesterskaberne på Bagsværd sø 1953 opnåede de danske damer 4 sidstepladser.

I 1954 var såvel Ruth Larsen som Kolding Dame-Rokklubs firer med i EM i Amsterdam, og året efter anmeldtes Ruth Larsen også til EM i Rumænien, men kom dog ikke afsted på grund af visumvanskeligheder. Endelig var Ruth Krag, Nyk. F. og Skovshoved med ved EM 1956 i Bled, men nåede ikke frem til finalerne.

Under de særlige forhold for kvindekaprøningen i Europa har danske dameroere søgt at medvirke til en udvidelse af samarbejdet inden for Skandinavien. Man søger at holde kontakten vedlige med de øvrige landes dameroere, og fornylig er der blevet givet grønt lys for indførelse af en særlig nordisk damelandskamp for juniorene. Denne landskamp skal afholdes hvert andet år i de år, hvor der ikke afholdes nordiske mesterskaber.

Damernes repræsentant i hovedbestyrelsen har siden 1933 været Johanne Fornæs, Damernes Rokklub.

Noter om udviklingen

Ved 60-års jubilæet 1947 nåede jubilæumsfonden de stipulerede 100.000 kr. Jubilæumsfonden stiftedes ved 40-års jubilæet og nåede altså på 20 år sit mål. Det er dette fond, hvoraf klubberne kan låne midler til bådekøb. Efter fondens udbygning indgår de ekstraordinære medlemmers kontingent i outriggerfonden. Generalforsamlingen 1947 blev særlig bemærkelsesværdig derved, at man her måtte tage afsked med formand og næstformand, idet både André Filtenborg og Axel Lundqvist trak sig tilbage for at blive afløst af henholdsvis Vagn Jensen og F. Aa. Hansen.

Generalforsamlingsreferatet siger i sin indledning herom: »... Det var med vemod, at man så de to mænd forlade vore højeste poster efter at have tjent rosporten på en så forbilledlig måde gennem en meget lang årrække. André Filtenborg trådte ind i hovedbestyrelsen som næstformand 1924 og beklædte denne post til 1930, hvor Axel Lundqvist overtog hvervet. 1933 blev grosserer Filtenborg formand og varetog dette hverv, til han nu på generalforsamlingen 1947 trådte tilbage. Lundqvist har, på et år nær, været næstformand siden 1930. På dette sted bør det nævnes, at en historisk og mærkværdig periode af dansk

roidræts udvikling slutter med disse mænds afgang, og at en ny periode tog sin begyndelse. Den forløbne tid har vist en så enestående fremgang for og konsolidering af dansk ro-idræt, trods krig og kaos, at det vil blive mere end vanskeligt at fortsatte fremover i samme tempo. Betydningen af den indsats, der her er gjort, fik da også sit udtryk gennem en stormende hyldest til de to mænd, der af den nyvalgte formand fik overrakt dansk ro-Idræts højeste udmærkelse, guldmedaljen.«

Den nye hovedbestyrelse kom til at bestå, foruden af de allerede nævnte Vagn Jensen og F. Aa. Hansen, af Poul Madsen, kasserer, K. J. Grusell, sekretær, Tscherning Christensen, langtursafdelingen, Sven Balschmidt, ungdomsafdelingen (første gang ungdomsroerne blev repræsenteret i hovedbestyrelsen), Johanne Fornæs, damernes repræsentant. Herudover var kredsformændene Knud Boye, København, Walther Christiansen, Sjælland, W. Valeur Jensen, Lolland-Falster, Marius Hansen, Fyn, Chr. Springborg, Nordjylland, og K. Schaltz, Sydjylland.

Generalforsamlingen vedtog bestemmelserne for et udmærkelsestegn for kaproere i hhv. guld og sølv. På den nordiske kongres vedtoges ændrede terminer, der medfører lovændringer i D.F.f.R.s love, ligesom der fastsattes statutter for den af Victor Hjort udsatte nordiske pokal, som skal tilfalde det land, som i årene 1946 til 1970 har nået højeste pointstal i den nordiske landskamp.

Kongressen har nedsat et udvalg bestående af F. Aa. Hansen, Bo. Kaiser, Hans Blom og H. Willberg, der skal modernisere kaproningsreglement og klassificeringsregler (afskaffelse af bl. a. »Yngste-junior«-klassen).

Victor Hjort indstiftede 1947 et legat til fordel for Nordisk Ro-Idræt på i alt 100.000 kr., af hvis midler de nordiske roforbund kan få hjælp til rejseudgifter til de nordiske mesterskaber.

På generalforsamlingen 1948 vedtoges de nye klassificeringsbestemmelser, og som noget nyt blev der lovhjemmel for udskrivning af løb for roere mellem 15 og 17 år.

I øvrigt vedtog 1948-generalforsamlingen en resolution til regering og rigsdag om indførelse af en tipstjeneste.

Olympiadeåret bragte i øvrigt en ekstraordinær generalforsamling i D.F.f.R., idet man ønskede godkendelse af købet af Søpavillonen ved Bagsværd sø, som en kreds af fremsynede roledere havde sikret sig ved en tvangsauktion. D.F.f.R. ejer derefter pavillonen og arealet, mens Københavnskredsen overtager administrationen og arbejdet med indretningen.

1949 sker der atter en ændring i hovedbestyrelsens sammensætning. Crusell afløser Boye som kredsformand i København, og Victor Elvang overtager sekretærposten i hovedbestyrelsen.

Ved generalforsamlingen vedtages bestemmelser for nedsættelse af en udtagelseskomité, der skal følge »bedømmelsesløbene«, hvorved man håber i nogen grad at kunne imødegå evt. diskussioner om udtagelserne.

Maj 1949 bliver redaktørposten vakant, og man beder Balschmidt overtage jobbet igen. Han afløses i hovedbestyrelsen som ungdomsroernes repræsentant af Poul Fatum.

Sukcessen med en landstræner i 1948 ønskes fortsat, og D.F.f.R. knytter Siegfred Sørensen til sig som landstræner for resten af sæsonen. Han er dog kun til rådighed for klubber med »store« hold, og klubberne må selv bidrage til omkostningerne ved at betale 7,50 pr. effektiv træningstime, medens D.F.f.R. påtager sig rejseomkostningerne.

1950 er det økonomiske tilskud fra D.I.-F. vokset til 46.000 kr. Samme år tager nordjyderne afsked med deres populære formand, Chr. Springborg, og i hans sted indtræder Nielsen Dinesen.

1951 forlader K. I. Crusell atter formandsposten i Københavnskredsen og bliver afløst af Arthur Christiansen.

D.F.f.R. udnævner to nye Æresmedlemmer: Rudolph Schmidt og André Filtenborg.

1952 fejres D.F.f.R.s 65-års fødselsdag. Der indkommer et beløb stort nok til, at en klub i hver kreds kan få et tilskud på 1000 kr, til indkøb af en dobbelsculler.

I øvrigt indføres efter et grundigt forberedende arbejde af Kaj Traulsen og Normann Hansen en standardisering af beslag til inriggerne.

Fra D.I.-F. og D.O.K. ydes store tilskud til forberedelserne til de olympiske lege i Finland, og der åbnes lejlighed for klubberne til at opnå tilskud og rentefri lån fra D.I.-F. til bygning af bådehuse.

Tipsmidlerne begynder for alvor at gøre sig gældende. Gennem tilskud fra D.I.-F. bekoster de nu hele kursusvirksomheden.

Ved generalforsamlingen må langtursroerne sige farvel til deres talsmand i hovedbestyrelsen gennem en årrække, Tscherning Christensen, der afløses af klubkammeraten Ernst Schmidt. Også ungdomsroerne får en ny repræsentant, idet Svend Flejsborg fra Nyborg erstatter Poul Fatum, der ønsker at gå af.

En sammenligning af medlemstallet med det hidtil største år: 1945, viser en tilbagegang på 1413 mandlige og 314 kvindelige aktive medlemmer. Det passive medlemsantal stiger imidlertid med 1084, men det

glædeligste resultat er dog, at ungdomsroernes antal er forøget med 100 pct.

På initiativ af Prins Knud etableres et samarbejde mellem Kystbefæstningens Idrætsafdeling og D.F.f.R. S. N. Heilbo leder et særligt 4-dages instruktørkursus for 18 befalingsmænd.

1952 bringer i øvrigt - efter skuffelserne ved de olympiske lege i Helsingfors - en række temmelig ubehagelige kommentarer i en del af pressen. »Roning«s redaktører lader sig irritere til at tage til genmæle i bladets spalter og kvitterer for modtagelsen!

De strålende resultater ved EM 1950 og 1951 har spændt forventningerne så højt, at skuffelserne får lovlig kraftige udtryk, da resultatet »kun« blev en bronzemedalje.

Europamesterskaberne på Bagsværd sø 1953 genskabte dog helt dansk ronings renommé. De »udbrændte« roere fra 1952 vandt både guld og sølv og sikrede Danmark andenpladsen i nationernes rangfølge kun overgået af Sovjet, der for første gang var med ved europamesterskaberne.

EM-stævnet blev både sportsligt og arrangementsmæssigt en stor succes. Der var rekord-deltagelse med 78 mandskaber mod sammenligningsvis 61 i Macon, 56 i Amsterdam og 66 i Luzern. Ved den i forbindelse med kongressen 1953 afholdte dommereksamen fik 8 danske dommere internationalt dommercifikat.

I øvrigt blev kaproningsreglementet 1953 moderniseret, så de danske regler nu er på linie med bestemmelserne i FISA's reglement.

1954 fik professor Knud Secher og boghandler Johannes Fischer tildelt D.F.f.R.s guldmedaljer. I hovedbestyrelsen skete igen en ændring: Ungdomsroernes repræsentant Svend Flejsborg afløstes af Poul Munk Jensen.

Samme år skifter langtursudvalget atter formand, Ernst Schmidt træder tilbage og afløses af Jørgen G. Madsen fra D.S.R.

Der oprettedes en dispositionsfond, hvis midler skal bruges som tilskud til danske kaproningsholds starter ved udenkreds stævner.

1955 modtager Arveprins Knud D.F.f.R.s guldmedalje.

Ved EM for damer i Rumænien bliver det internationale dommerkursus afholdt under ledelse af F. Aa. Hansen.

Nielsen-Dinesen, nordjydske kreds, afløses af Gregers Schrøder, og W. Valeur-Jensen, Lolland-Falster, der havde siddet som kredsformand helt tilbage fra 1923, afløses af den nuværende kredsformand Aage Jensen.

1956 i februar måned ændrer politiet endelig deres holdning til bådtransporter med roere i lastbiler med gule nummerplader. Flere gange er bådtransporter blevet standset og roerne jaget af vognene. Nu må der medfølge akkurat så mange personer som svarer til bemanningen af den største af de transporterede både. Året bringer en nyordning af fordelingen af tipsmidlernes overskud. Det dalende overskud medførte ringere økonomiske forhold for idrætten, som dog var den, der trak pengene hjem. Nu skal idrætten ved overskud på 10 millioner have 3,5 mill. + 15 pct. af resten. Det betyder 1 million mere til drætten om året. Fra Gartsbergs Mindelegat modtager roidrætten et tilskud til Ro-stadions anlæg på 18.000 kr.

På generalforsamlingen afløses ungdomsroernes repræsentant i hovedbestyrelsen Munk Jensen af den nuværende leder, T. Luun Nielsen, Silkeborg.

De olympiske lege i Melbourne, der kommer til at ligge på et dårligt tidspunkt af vor sæson, forberedes som sædvanligt i god tid. Man ønskede atter at knytte Siegfred Sørensen til D.F.f.R. som landstræner, men på grund af misforståelser vedrørende de nærmere betingelser afslår Siegfred Sørensen at påtage sig arbejdet. I stedet træffer man aftale med Villy Sørensen, som skal fungere som rejsetræner for D.F.f.R. I Hellerup Roklub indfører man roning for polioramte.

1957 fik følgende danske roledere tildelt D.F.f.R.s guldmedalje: Poul Madsen, Vagn Jensen, S. N. Heilbo og Marius Hansen.

1957 sker der en afgørende ændring i dansk ronings topledelse. Vagn Jensen trækker sig tilbage på årets generalforsamling efter at have været formand i 10 år. Også Elvang trækker sig tilbage for at hellige sig arbejdet med Skjold.

Som ny formand vælges F. Aa. Hansen og som næstformand vælges Ernst Hill Madsen, en af Skjolds tidligere formænd. Knud Olsen bliver sekretær. Samme år afløses Marius Hansen af S. A. Svanøe, og Walther Christiansen af Børge Johansen.

D.F.f.R. består nu af 142 klubber. Heraf er 74 kombinerede klubber, 26 er rene dame-roklubber og 42 er rene herreroklubber.

De rentefri lån fra D.I.F. har hjulpet mange klubber til bygning af nye og udvidelse af gamle bådehuse.

Carlsbergs Mindelegat skænker et nyt stort beløb til D.F.f.R., idet der oprettes et særligt fond på 100.000 kr. at udbetale efter D.F.f.R.s indstilling til klubber og lign. med 10.000 om året i 10 år. Første tildeling tilfalder Maribo Roklub til en ny firer med styrmand og Bagsværd Roklub til en trænermotorbåd.

Tilskuddet for 1958 går til Odense, hvor moderniseringen af kaproningsbanen ved Stige er under udbygning. Pengene bruges til bygning af en bevægelig startbro, hvorved der kan etableres fast start uden at genere evt. gennemsejling.

1959 knytter D.F.f.R. den jugoslaviske ro-ekspert, professor Zezelj, til sig for nogle sommermåneder. Han bliver hovedtaler ved årets trænerkursus og besøger i årets løb en række klubber, hvor han docerer sine teorier for ledere, trænere og roere. Han går stærkt ind for kombinerede mandskaber, men finder ikke særlig meget gehør for disse ideer.

K. I. Grusell modtager D.F.f.R.s guldmedalje.

Ved kongressen i forbindelse med de nordiske mesterskaber i Mölndal vælges Grusell til permanent sekretær for Nordisk Roforbund, og Arveprins Knud vælges til præsident.

Årets beretning viser, at det aktive medlemstal atter er i stigen. Der er i alt et plus på 618 medlemmer. Fra Carlsbergs Mindelegat kommer der atter et ekstraordinært tilskud med henblik på de olympiske lege 1960 i Rom. Fredericia og Københavns Roklub kan således anskaffe hver en ny firer, Fredensborg Roklub får tilskud til trænermotorbåd, og desuden modtager den sønderjydske ro-idræt et så stort beløb, at Åbenrå og Sønderborg roklubber hver kan anskaffe en firer med styrmand.

Ved generalforsamlingen vedtages en reglementsændring, således at der fremtidig er muligheder for interesserede klubber til at danne kombinerede mandskaber til kaproninger, dog ikke ved mesterskaberne. Ordningen tilsigter at udelukke tvivlsspørgsmål, som kan opstå klubberne imellem, men hidtil har ingen klubber ladet sig friste til at gøre forsøget for alvor.

1961 træder Hill Madsen tilbage som næstformand, og Knud Olsen flytter fra sekretærposten til næstformandsposten, medens Jørgen C. Madsen bliver ny sekretær. Hans post i hovedbestyrelsen, langtursudvalget, overtages af Poul Hansen.

1936, året lige før 50-års jubilæet, bestod D.F.f.R. af 90 roklubber med 5620 aktive mandlige roere, 1427 aktive kvindelige roere og 391 ungdomsroere, der i alt disponerede over 596 inriggere og 256 outriggere.

1960, året for 75-års jubilæet bestod D.F.f.R. af 142 klubber (+ 52) med 7544 aktive mandlige roere (+1924), 2631 aktive kvindelige roere (+ 1204) og 3296 ungdomsroere (+ 2905), der i alt disponerede over 1403 inriggere (+ 807) og 366 outriggere (+ 110).

Dansk roning og FISA

Den første efterkrigskongres i FISA afholdtes i Montreux maj 1946. På kongressen vedtoges det at ekskludere Tyskland og Japan, mens den udrensede italienske rosport bevarede sit medlemskab. Ved kongressen indmeldtes både Sverige og Norge som ekstraordinære medlemmer.

England havde med henblik på de kommende olympiske lege søgt kontakt, men da der i England var to forbund af roere, og man inden kongressen ikke havde fået alle formaliteter i orden angående en sammenslutning, kunne indmeldelsen først ske senere.

Danmarks repræsentanter, Filtenborg og Lundqvist, stillede forslag om ophævelsen af bestemmelsen om at yde de anmeldte deltagere kilometerpenge efter den afstand de har at rejse, hvorefter man straks ville kunne gå over som ordinært medlem, hvorved man var berettiget til, at arrangere europamesterskaber. Til gengæld stillede Schweiz forslag om en halvering af kilometerpengene, og det vedtoges at arbejde i 1947 efter de halve tilskud for så på næste kongres at tage stilling til det danske forslag.

På kongressen 1947 var Holland ansøger om EM 1949 i tillid til at bestemmelsen om halveringen af kilometerpengene var en kendsgerning. Imidlertid mente man, at det kun var en engangsforanstaltning, reglen var fuld kilometerbetaling!

Holland, der havde fået tildelt mesterskaberne, blev hede om ørerne, men fandt så i FISA's protokoller en bestemmelse fra 1937, hvorefter det fremgik, at man havde vedtaget fremover at halvere kilometerpengene. Holland var lettet, og vi kunne for alvor overveje at gå over som ordinært medlem med tilhørende forpligtelse til at afholde et EM.

Ved kongressen 1950 meldte vi OS over og søgte, ligesom Østrig, om EM 1953. Da Østrig erfarede, at Danmark var kandidat, trak de deres ansøgning tilbage. EM 1953 til Danmark.

1952 på kongressen i Cannes Optages Sovjet-Rusland som medlem, Og på en kongres 1953 i Montreux vedtages det fra 1954 at afholde EM for damer i firer med styrmand, single sculler, dobbelt sculler, dobbelt firer og otter. Der oprettes samtidig en rådgivende komité, hvoraf bl.a. F. Aa. Hansen bliver medlem. Tyskland genoptages som medlem.

Ved kongressen 1961 i Prag ansøger Danmark igen om arrangementet af europamesterskaberne for herrer,

og vi får arrangementet 1963.

D.F.f.R.s kursus-virksomhed

I hele Perioden fra 50-års jubilæet til i dag, og helt tilbage fra 1934, har ledelsen af vore instruktionskursus været lagt i henderne på S. N. Heilbo, der både har været »forstander« og lærer for disse årlige 8-dages kursus.

I starten var kursusvirksomheden begrænset til et damehold og et herrehold årligt, men fra 1937 blev kursus udvidet til at omfatte 3 og i 1944 4 årlige instruktørkursus. I reglen 2 herrekursus, 1 damekursus og et blandet kursus.

Undervisningen har naturligvis måttet lægges ind i ret skematiske former, for at der skulle skabes et grundlag, hvorpå de unge instruktører kunne arbejde videre hjemme i klubberne. Undervisningen er blevet tillempet efter de nye rometoder, og hele den lange række af instruktører, der hvert år er udgået fra disse grundlæggende kursus, har dannet grundlaget for hele den danske roidræts fremgang og guldalder.

Man kunne måske have ønsket, at de mange uddannede instruktører havde haft en længere virketid i klubberne, men når det betænkes, at hele denne instruktørgerning virker på frivillig og ren amatørbasis er det måske forståeligt, at afgang sker temmelig hurtigt.

Gennem de sidste 25 år har S. N. Heilbo i alt uddannet 1740 mandlige og 996 kvindelige instruktører.

Foruden disse årlige instruktørkursus har som tidligere nævnt været afholdt en række specialkurser, f. eks. for lærere, for befalingsmand ved Kystbefæstningen o.a., ligesom Heilbo har ledet de årlige ungdomslejre. Et nyt og meget væsentligt indslag i D.F.f.R.s kursusvirksomhed er imidlertid de årlige trænerkursus, der startede sidst i 30'erne, og som har været administreret af Heilbo, der faktisk var forstander og gymnastiklærer m.m., medens den egentlige undervisning for vore trænere har været lagt i hænderne på en hel række af vore egne og fremmede trænere.

Efter krigen har f.eks. Siegfred Sørensen været lærer 1945, 1948, 1950 og 1952, ligesom han 1942 ledede en række weekend kursus. 1951 blev trænerkursus afholdt som week-end kursus i kredsene under ledelse af Parsner og Aage Larsen. Raymond Larsen ledede kursus 1953 og 54.

1955 ledes kursus af Henry Larsen, og siden 1956 har kursus været lagt i henderne på Villy Sørensen. Også Knud Olsen og F. Aa. Hansen har været ledere af vore trænerkursus, og især har Knud Olsen ofte måttet holde for, enten som lærer eller som tolk, f. eks. 1959 hvor Zezelj holdt en række forelæsninger. Kursusvirksomheden har efterhånden skabt et helt lærebogsmateriale, dels gennem særlige instruktionshæfter o.l. udgivet af D.F.f.R., dels ved opkøb af særlige bøger. F.eks. F. Aa. Hansens og Balschmidts 1946 udkomne bog »Kaproning«.

K.R.-film har foruden de allerede nævnte propagandafilm også for D.F.f.R.s regning optaget egentlige instruktionsfilm, hvoraf kan nævnes roteknik-filmen 1949 med bl.a. slowmotionoptagelser. Der blev på dette grundlag skabt særlige sløjfefilm med nogle af tidens teknisk set bedste romandskaber, f. eks. DFDS' dobbelt sculler (Parsner-Larsen), Erik Larsen i sculler, Bagsværds toer med styrmand (Seavenius-Hermansen), samt Aarhus' firer og Horsens' otter.

Instruktørkursusvirksomheden har desuden sat et værdifuldt nyt instrument ind i dansk roning, idet Ro-instruktørforeningen, der blev stiftet af medlemmer, der var uddannede hos Heilbo, flere gange har arrangeret hjælpeinstruktørkursus i kredsene.

»Roning«

I den første periode af de 25 år var »Roning«s redaktion lagt i hænderne på Rich Bager. Han ønskede imidlertid at blive afløst, og efter at have afsluttet sidste nummer af årgang 1939, trådte Sven Balschmidt til.

Af hensyn til kaproningsresultaterne udkom bladet med to numre pr. måned i kaproningssæsonen, ialt 15 numre om året, men med krigen og besættelsens begyndelse mærkede bladet hurtigt restriktionerne, der sær ramte papiret.

Der blev mindre og mindre af det, og det blev ringere og ringere. Da samtidig en meget væsentlig kilde til stof, nemlig alle begivenheder fra udlandet, standsedes, blev det et hårdt job at udsende læseværdige blade, selv om man hurtigt måtte gå ned til 12 numre om året.

Ligesom kaproningen i Danmark måtte skøtte sig selv og »nøjes« med de nationale opgaver, således måtte »Roning« sadle om og grave efter lokale opgaver og problemer, som trængte til at komme i søgelyset. Det lykkedes at finde frem til en hel række og få dem sat under debat, og selv om mange ideer og forslag senere har vist sig at være rene »blålys«, var der dog også ideer af blivende karakter.

Der var mange og hede debatter om mange og vidt forskellige emner, og oplaget steg på trods af alle

vanskelighederne til ganske pæne højder.

Nu var de mange indgreb og restriktioner, som ansås for nødvendige under og lige efter besættelsen, naturligvis vigtigt stof, som det var af betydning for lederne at kende, og det lykkedes efterhånden at klare de tekniske vanskeligheder med lidt trylleri og behændighed fra bogtrykkerens side, som i de år så sandelig ikke havde nogen nem opgave. Man præsterede endda det kunststykke hele to gange at kunne udsende særlige propagandanumre på glittet papir og med firefarvetrykt illustration på forsiden. Efter besættelsen og med genoptagelsen af de internationale kontakter voksede stofområdet med rivende hast. Når dertil kom de danske kaproeres store bedrifter i ind- og udland, der gav glimrende stof til reportager, er det forståeligt, at bladet også den gang havde en glansperiode. Stoffet blev til sidst så stort, at det kneb for en enkelt mand at beherske det hele. »Roning« fik derfor 1946 en medredaktør i Poul B. Christensen, som dog efter nogle års forløb emigrerede.

Januar 1948 overtog Anton Warthoe posten som redaktør og førte bladet videre til maj 1949, hvor han måtte trække sig tilbage. Han var blevet formand i Skovshoved Roklub og fik andet at tænke på. Balschmidt måtte derfor tilbage i redaktørstolen, hvor han sad til januar 1951, hvor Ebbe Parsner trådte til med den afgåede redaktør som alm. medarbejder.

Nu var der for alvor kommet gang i det internationale samarbejde, og 1952 supplerede redaktionen sig med yderligere to mænd, nemlig Henning Christiansen fra Roskilde og Noll Sørensen fra Hellerup. januar 1954 afløstes Parsner som ansvarshavende redaktør af Noll Sørensen, men allerede maj samme år måtte også han trække sig ud; han blev formand i Hellerup Roklub, og Torben Rosenstand trådte til. »Ro« blev siddende i redaktørstolen til juli 1958, hvor han måtte trække sig tilbage. Endnu en gang måtte Balschmidt træde til, og han blev hængende, til Jørgen Krause, bladets nuværende redaktør, afløste ham april 1960.

»Roning«s redaktører har ofte måttet stå for skud. Det har bestemt ikke altid været blide ord, man har måttet indkassere, når stoffet er smuttet igennem i en form, somme af læserne ikke har kunnet acceptere. Der har for adskillige af dette blads redaktører været bitre stunder, når bogtrykkeren rykkede for stof, og det lovede materiale fra en eller anden meddeler udeblev. Så har det været enerverende natarbejde selv at skulle skrive en aktuel og betydningsfuld artikel for at få hullerne udfyldt, så bladet ikke blev mere forsinket end sædvanligt. Hvis man blot nogle få gange har skullet trylle godt stof ud af maskinen en sen natte-time, sørger man fremover at have »harmonikastof« liggende til at smide på, hvis der skulle opstå vakance.

Mon de flinke fyre ude omkring, som lovede at sende artikler ind, egentlig ved, hvilke kvaler man har skaffet os på halsen?

Det kan naturligvis ikke undgås, at man i den slags situationer kommer for skade at sende noget tyndt pjask eller mindre gennemtænkte kommentarer i trykken, og hamrene faldt da i regelen også omgående, eller i hvert fald senest på generalforsamlingen I

Har det derfor af og til været et surt job, så har de mange glæder, i hvert fald for mit eget vedkommende, været så langt i overtal, at redaktionstiden på »Roning« hører med til mine bedste minder.

Oversigt over hovedbestyrelsens medlemmer 1937-1962

Formænd:

1933-47 André Filtenborg

1947-57 Vagn Jensen

1957 F. Aa. Hansen

Næstformænd:

1934-47 Axel Lundqvist

1947-57 F. Aa. Hansen

1957-61 E. Hill Madsen

1961 Knud Olsen

Sekretærer:

1933-38 Vagn Jensen

1938-47 F. Aa. Hansen

1947-49 K. J. Crusell
1949-57 Victor Elvang
1957-61 Knud Olsen
1961 Jørgen C. Madsen

Kasserere:

1930- Poul Madsen

Langtursudvalget:

1939-52 Tscherning Christensen
1952-54 Ernst Schmidt
1954-61 Jørgen C. Madsen
1961 Poul Hansen

Ungdomsudvalget:

1947-49 Sven Balschmidt
1949-52 Poul Fatum
1952-54 Svend Flejsborg
1954-56 Poul Munk Jensen
1956 T. Lunn Nielsen

Dameudvalget:

1933 Johanne Fomæs

Kredsformænd, København:

1929-47 K. J. Crusell
1947-49 Knud Boye
1949-51 K. J. Crusell
1951 Arthur Christiansen

Kredsformænd, Sjælland.

1919-38 A. Windelov
1938-47 Vagn Jensen
1947-58 Walther Christiansen
1958 Børge Johansen

Kredsformænd, Lolland-Falster:

1923-55 W. Valeur Jensen
1955 Aage Jensen

Kredsformænd, Jylland nord.-

1936-47 Johannes Fischer
1947-50 Christian Springborg
1950-55 K. W. Nielsen-Dinesen
1955 Gregers Schrøder

Kredsformænd, Fyn,

1936-58 Marius Hansen
1958 S. A. Svanø

Kredsformænd: Jylland syd:

1931-40 H. Milller-Krfstiansen
1940-43 Axel Rolder
1943- K. Schaltz